

PALVELUTASOPÄÄTÖS 2017-2020

Keski-Uudenmaan
pelastustoimen liikelaitoksen
johtokunta 16.5.2017 § 4

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	5
1.1 Palvelutasopäätöksen perusteet.....	5
1.2 Palvelutasopäätöksen tarkoitus	6
1.3 Strategiat ja sopimukset	7
1.3.1 Pelastustoimen strategia vuoteen 2025.....	7
1.3.2 Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen strategia	7
1.3.3 Kuntien yhteistoimintasopimus	8
1.3.4 Ensihoitopalvelun yhteistoimintasopimus.....	8
1.3.5 Yhteistoimintasopimus lääkärihelikopteritoiminnasta	9
1.4 Edellisen palvelutasopäätöskauden arviointi.....	9
2. Riskianalyysi ja uhkien arviointi.....	12
2.1 Päivittäiset onnettomuudet	12
2.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	12
2.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	13
2.2 Häiriötilanteet ja poikkeusolot	13
2.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	14
2.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	14
3. Onnettomuuksien ehkäisy.....	15
3.1 Yleistä	15
3.2 Valvonta	15
3.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	16
3.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	16
3.2.3 Yleisötilaisuuksien valvonta.....	17
3.2.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	17
3.2.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	17
3.3 Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta	17
3.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	18
3.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	18
3.4 Yleinen paloturvallisuuden neuvonta ja ohjaus	19
3.4.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	19
3.4.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	19
3.5 Turvallisuusviestintä	19
3.5.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	19
3.5.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	20
3.6 Omatoimisen varautumisen tukeminen.....	20
3.6.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	21
3.6.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	21
3.7 Palontutkinta.....	21
3.7.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	22
3.7.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	22
3.8 Nuohous.....	22
3.8.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	22
3.8.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	23
4. Pelastustoiminta	24
4.1 Pelastustoiminnan johtaminen	24

4.1.1	Muodostelmien johtaminen.....	24
4.1.1.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	25
4.1.1.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	25
4.1.2	Tilannekuvan ylläpitäminen	25
4.1.2.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	26
4.1.2.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	26
4.2	Pelastustoiminnan valmius	26
4.2.1	Toimintavalmius	26
4.2.1.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	27
4.2.1.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	28
4.2.2	Muodostelmien rakentuminen.....	28
4.2.2.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	29
4.2.2.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	29
4.3	Pelastustoiminta poikkeusoloissa	29
4.3.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	30
4.3.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	30
4.4	Onnettomuustyyppikohtainen varautuminen	30
4.4.1	Vesipelastustoiminta	30
4.4.1.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	31
4.4.1.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	31
4.4.2	Vaarallisten aineiden torjunta	31
4.4.2.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	32
4.4.2.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	32
4.4.3	Pelastustoiminta maanalaisissa tiloissa	32
4.4.3.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	33
4.4.3.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	33
4.4.4	Ilmaliikenneonnettomuuksiin varautuminen	33
4.4.4.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	34
4.4.4.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	34
4.5	Suunnitelmat	34
4.5.1	Hälytysohje	34
4.5.1.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	35
4.5.1.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	35
4.5.2	Sammutusvesisuunnitelma.....	35
4.5.2.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	36
4.5.2.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	36
4.5.3	Virka- ja asiantuntija-apu pelastustoiminnassa	36
4.5.3.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	36
4.5.3.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	37
4.5.4	Suuronnettomuuksiin varautuminen	37
4.5.4.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	37
4.5.4.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	37
4.5.5	Ulkoiset pelastussuunnitelmat	37
4.5.5.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	38
4.5.5.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	38
4.5.6	Öljytorjunta.....	38
4.5.6.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	39
4.5.6.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	39
4.5.7	Tulvantorjunta	40
4.5.7.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	40
4.5.7.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	40

5.	Pelastuslaitoksen varautuminen, kuntien varautumisen tukeminen ja väestönsuojelun johtaminen.....	41
5.1	Kuntien varautumisen ja valmiussuunnittelun tukeminen	41
5.1.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	42
5.1.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	43
5.2	Pelastuslaitoksen varautuminen ja valmiussuunnittelu.....	43
5.2.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	43
5.2.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	44
5.3	Varaukset.....	44
5.3.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	44
5.3.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	44
5.4	Väestön hälytysjärjestelmä	44
5.4.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	45
5.4.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	45
5.5	Väestön suojautuminen ja väestönsuojelun johtaminen.....	46
5.5.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	46
5.5.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	46
6.	Yhteistoiminta.....	47
6.1	Ensihoito ja ensivastetoiminta.....	47
6.1.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	48
6.1.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	48
6.2	HEMS-toiminta (Helicopter Emergency Medical Services).....	48
6.2.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	49
6.2.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	49
6.3	Yhteistoiminta pelastustoimen tehtävissä	49
6.3.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	51
6.3.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	51
6.4	Kansainvälinen toiminta.....	51
6.4.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	51
6.4.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	52
7.	Resurssit	53
7.1	Organisaatio.....	53
7.1.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	54
7.1.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	54
7.2	Henkilöstö	55
7.2.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	55
7.2.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	56
7.3	Paloasemat	56
7.3.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	56
7.3.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	57
7.4	Kalusto.....	57
7.4.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	58
7.4.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	59
7.5	Tukitoiminnot.....	59
7.5.1	Kalusto- ja välinehuolto	59
7.5.1.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	59
7.5.1.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	60
7.5.2	Viestihuolto	60
7.5.2.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	60
7.5.2.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	60

7.5.3	Tilannekuva-, tieto- ja viestijärjestelmät	60
7.5.3.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	61
7.5.3.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	61
7.5.4	Koulutusjärjestelmä	61
7.5.4.1	Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle	62
7.5.4.2	Päätös palvelutasosta 2017-2020.....	62
8.	Kehittämissuunnitelma	63

1. Johdanto

1.1 Palvelutasopäätöksen perusteet

Pelastuslain 27 §:n (379/2011) mukaan alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta, pelastuslaitoksen toiminnan ja nuohouspalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista pelastuslaissa sille säädetyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan:

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa;
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä;
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä;
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Edellä mainitun lisäksi pelastuslaitos:

- 1) voi suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, jos ensihoitopalvelun järjestämisestä yhteistoiminnassa alueen pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kesken on sovittu terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 §:n 2 momentin perusteella;
- 2) tukee pelastustoimen alueeseen kuuluvan kunnan valmiussuunnittelua, jos siitä on kunnan kanssa sovittu;
- 3) huolehtii öljyntorjunnasta ja muistakin muussa laissa alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä.

Pelastuslaitokselle 27 §:n 2 momentissa säädetyt tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Pelastuslain 28 §:n mukaan pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta poikkeusoloissa.

Pelastuslain 29 §:n mukaan alueen pelastustoimi päättää palvelutasosta kuntia kuultuaan. Päätöksessä on selvitettävä alueella esiintyvät uhat, arvioitava niistä aiheutuvat riskit, määriteltävä toiminnan tavoitteet ja käytettävät voimavarat sekä palvelut ja niiden taso.

Palvelutasopäätökseen tulee myös sisältyä suunnitelma palvelutason kehittämisestä. Päätös on voimassa määräajan.

Palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle. Jos palvelutasopäätös on puutteellinen, aluehallintovirasto voi palauttaa asiakirjan täydennettäväksi.

Pelastuslain 85 §:n mukaan aluehallintoviraston tehtävänä on valvoa, että alueen pelastustoimen palvelutaso on riittävä. Tässä tarkoituksessa aluehallintovirastolla on oikeus salassapitosäynnösten estämättä saada maksutta alueen pelastustoimelta tarpeellisia tietoja ja selvityksiä.

Jos palvelutasossa on huomattavia epäkohtia eikä niitä korjata aluehallintoviraston asettamassa määräajassa, aluehallintovirasto voi pelastuslain 105 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla velvoittaa alueen pelastustoimen saattamaan palvelut tässä laissa vaaditulle tasolle.

Palvelutasopäätöksen laadintaa ohjaa lainsäädännön lisäksi sisäministeriön ohje palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta (Sisäministeriön julkaisu 17/2013). Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen palvelutasopäätösehdotus noudattaa pääsääntöisesti ohjetta ja siinä on huomioitu sisäministeriön laatima pelastustoimen strategia 2025 ja kuntien yhteistoimintasopimus.

1.2 Palvelutasopäätöksen tarkoitus

Palvelutasopäätöksessä on tarkoitus konkreettisesti kuvata ne palvelut, joita pelastuslaitos tulee palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana tuottamaan.

Niille pelastustoimen palveluille, joiden vähimmäistavoitetasoa ei saavuteta, voidaan laatia esitys siitä, miten puute pyritään korvaamaan kohdistamalla siihen muita pelastuslaitoksen palveluita tai laatimalla puutteen korjaamiseksi kehittämissuunnitelma ja - aikataulu, jolla vaadittu vähimmäispalvelutaso kyetään saavuttamaan. Keskeisimmät kehittämistoimenpiteet on koottu palvelutasopäätöksen erilliseen kehittämisosaan.

Palvelutasopäätös ohjaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen strategista suunnittelua. Johtokunnan vuosittain hyväksymät toiminta- ja taloussuunnitelmat on laadittu toteuttamaan voimassa olevaa pelastustoimen palvelutasopäätöstä.

1.3 Strategiat ja sopimukset

1.3.1 Pelastustoimen strategia vuoteen 2025

”Turvallinen ja kriisinkestävä Suomi – yhteistyössä” - on pelastustoimen visio vuoteen 2025. Pelastustoimella on merkittävä rooli turvallisen ja kriisinkestävän Suomen rakentamisessa. Visiossa korostuu yhteistyö, koska yksikään toimija ei omin voimin kykene saavuttamaan tavoitteita. Pelastustoimen toiminta ulottuu laajalle yhteiskuntaan monelle eri toimialalle. Muuttuva yhteiskunta ja toimintaympäristö haastavat pelastustointa uudella tavalla. Pelastustoimen kannalta olennaisia ovat esimerkiksi kansainvälisessä toimintaympäristössä sekä väestö- ja aluerakenteessa tapahtuvat muutokset, talouden kiristyminen ja teknologinen kehitys.

Pelastustoimen toiminta-ajatus on: Parannamme yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa - myös poikkeusoloissa - yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähellä ihmistä:

- vähentämällä onnettomuuksia,
- vastaamalla pelastustoiminnasta,
- osallistamalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen,
- rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa ja hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin yhteiskunnassa sekä
- tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

Pelastustoimen kansalliset tavoitteet ovat:

- Pelastustoimella on jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä.
- Pelastustoimella on valmius vastata riskeihin omalla toimialallaan.
- Pelastustoimi on siviilivalmiuden vahva yhteen sovittaja ja luotettu yhteistyökumppani.
- Palvelut on järjestetty laadukkaasti, kustannustehokkaasti ja yhdenmukaisesti.
- Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta sekä ympäröivästä turvallisuudesta.
- Pelastustoimi kehittää aktiivisesti toimintatapoja.
- Henkilöstö voi hyvin.

1.3.2 Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen strategia

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen perustehtävä on tuottaa ja ylläpitää turvallisuutta.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminnallinen tavoite 2020 on: ”Keski-Uudellamaalla on hyvä turvallisuuskulttuuri sekä tehokas pelastustoimi ja ensihoitopalvelu. Keski-Uudenmaan alueella toimiva pelastuslaitos on arvostettu.”

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminnan painopisteet 2017 -2020 ovat:

- Pelastustoimen uudistuksen ja maakunnallisen pelastuslaitoksen valmisteluun osallistuminen.
- Pelastuslaitoksen toiminnan kehittäminen siten, että pelastuslaitoksen toiminnan suunnittelu perustuu järjestelmälliseen tietojen keruuseen ja analysoituun tietoon
 - yhteiskunnan riskeistä
 - pelastuslaitoksen toiminnan tuloksista
 - henkilöstön osaamisesta, työkyvystä ja työhyvinvoinnista

Pelastuslaitos ja sen johtokunta seuraavat aktiivisesti pelastustoimen uudistusta ja tekevät uudistuksen vaatimat valmistelut huomioiden myös pelastustoimen palveluiden edellyttämä jatkuva toimintavarmuus. Johtokunta osallistuu yhdessä kuntien kanssa uuden pelastustoimen palvelutason määrittelyyn sekä seuraa pelastustoimen palvelutason kehittymistä.

1.3.3 Kuntien yhteistoimintasopimus

Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston päättämällä alueella siten kuin siitä säädetään pelastuslain 24 §:ssä. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos vastaa pelastustoimesta Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Tuusulan ja Vantaan kuntien alueella 1.1.2009 tarkistetun yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Kuntien yhteistoimintasopimuksessa palvelutasopäätöksestä todetaan, että palvelutasopäätöksen ylittävistä palvelutasoista laaditaan erillinen sopimus sopijapuolena olevan kunnan ja Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen välillä kunnan sitä halutessa. Palvelutasopäätöksessä määriteltyä vähimmäispalvelutasoa ei voida sopimuksin alittaa. Kukin sopijapuolena oleva kunta voi päättää vähimmäispalvelutason ylittävän palvelutason tilaamisesta Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitokselta.

Tällä palvelutasopäätöksellä määritetään yhteistoimintasopimuksen tarkoittama vähimmäispalvelutaso vuosille 2017 - 2020.

1.3.4 Ensihoitopalvelun yhteistoimintasopimus

Terveydenhoitolain mukaisesti sairaanhoitopiirillä on järjestämisvastuu ensihoidosta. Pelastuslaitos toteuttaa ensihoitoa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) kanssa tekemien yhteistoimintasopimuksien perusteella Hyvinkään sairaanhoitoalueella ja HYKS-Peijas -alueella. Ensihoidosta on laadittu HUSin toimesta oma erillinen palvelutasopäätös.

1.3.5 Yhteistoimintasopimus lääkärihelikopteritoiminnasta

Pelastuslaitos on sopinut yhteistoimintasopimuksella lääkärihelikopterin lento-operaattorin Skärgårdshavets helikoptertjänstin kanssa, että pelastuslaitos huolehtii helikopterin HEMS -pelastajien palvelun tuottamisesta. HEMS -pelastajat avustavat lentäjää helikopterin lentämisessä sekä lääkäriä potilaan hoitamisessa. Tästä toiminasta koituvat kulut maksaa lento-operaattori.

1.4 Edellisen palvelutasopäätöskauden arviointi

Edellisen palvelutasopäätöskauden 2012 – 2016 arvio tavoitteisiin pääsemisestä perustuu palvelutasopäätökseen kirjattujen mitattavien tavoitteiden toteutumiseen ja muutoin vastuuhenkilöiden itsearviointiin. Samalla on arvioitu osa-alueittain tarvetta resurssien lisäämiseen palvelutasopäätöskaudella 2017 – 2020.

Suurin osa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen taloudellisista sekä operatiivisen toiminnan onnettomuuksien ehkäisyyn, turvallisuusviestinnän ja varautumisen toiminnallista tavoitteista toteutui palvelutasopäätöskaudella 2013 -2016. Tässä on arvioitu erityisesti palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman tavoitteiden toteutuminen.

Edellisellä palvelutasopäätöskaudella paloasemahankkeista toteutuivat Havukosken ja Järvenpään paloasemat sekä Klaukkalan valmiusasema, jonne sijoitettiin kärkiyksikkö. Kerava-Tuusula paloaseman rakennustyöt käynnistyivät suunnitelmakaudella ja paloasema otetaan käyttöön kesän 2017 aikana. Aikaisemman palvelutasopäätöksen kehittämissuunnitelman mukaisista Kivistö-Klaukkala alueen paloasemavaihtoehdoista valittiin toteutettavaksi Nurmijärven ja Vantaan yhteinen Luhtaanmäen paloasema. Paloaseman suunnittelu on aloitettu ja pelastuslaitoksen henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu käyttöönoton vaatima henkilöstöresurssi 2018 kesästä alkaen.

Vuoden 2012 riskianalyysin perusteella esiin nousseilla alueilla, joiden pelastustoiminnan toimintavalmiudessa havaittiin puutteita, on seurattu toimintavalmiuden kehitystä, mutta korjaavia toimenpiteitä ei suunnitelmakaudella ole kyetty toteuttamaan. Itä-Vantaa pelastustoimen toimintavalmiuden parantamiseksi pelastuslaitokselle on hankittu toinen kärkiyksikkö. Vuoden 2017 Vantaan kaupungin talousarviossa on määräraha valmiusaseman perustamiseksi Itä-Vantaalle. Palvelutasopäätöskauden aikana Uudenmaan neljä pelastuslaitosta laativat yhteistyössä paloasemaverkon tuottamaa saavutettavuutta vuoteen 2035 arvioivan selvityksen, jonka tavoitteena on ohjata tulevien paloasemien rakentamista siten, että pelastustoimen toimintavalmius olisi mahdollisimman kattava nykyisistä pelastuslaitoksen rajoista huolimatta. Tämän selvityksen toimenpide-ehtotusten toteuttaminen vaatii vielä lisää yhteistä suunnittelua, yhteistyötä sekä taloudellisia resursseja paloasemaverkon parantamiseksi.

Viranomaisten kanssa yhteistoiminta jatkui tiiviinä vakiintuneen SAR yhteistoiminnan merkeissä. Uutena vaativana kohteena pelastuslaitoksen alueella käynnistyi Kehärata, joka erityisesti rakennusvaiheessa vaati pelastuslaitokselta merkittävää turvallisuussuunnitteluun ja viranomaisyhteistoimintaan panostamista. Merkittävästi pelastuslaitoksen resursseja sitoi myös äkillisesti kasvanut turvapaikanhakijoiden määrä ja sen tuottamiin turvallisuushaasteisiin vastaaminen pelastuslaitoksen toimialueella.

Suunnitelmakaudella kyettiin osin toteuttamaan riskianalyysoyöskentelyn uudistaminen käytettävyyden ja reaaliaikaisuuden parantamiseksi. Käyttöön otettiin esimerkiksi sähköinen turvallisuustoiminnan riskienarviointijärjestelmä (Tutor.net), joka mahdollistaa asiakaskohtaisen tiedonhallinnan turvallisuustyössä ja joka loi osaltaan puitteet riskien reaaliaikaisempaan havainnointiin. Suunnitelmakaudella vahvistettiin myös toiminnan suunnittelun riskiperusteisuutta ja luotiin uusia asiakaslähtöisyyden näkökulmasta ponnistavia toimintamenetelmiä. Osittain toteutumatta jäi kuitenkin vakiomuotoinen monipuolisten tietolähteiden sekä pelastuslaitoksen henkilöstön näkemysten täysimittainen hyödyntäminen riskianalyysoyössä.

Pelastuslaitos osallistui palvelutasopäätöskauden aikana myös moniin pelastustoimea kehittäviin hankkeisiin, jotka tuottivat uutta tietoa hyödynnettäväksi toiminnan suunnittelussa ja sen vaikuttavuuden arvioinnissa. Tulevalla palvelutasopäätöskaudella tulee huolehtia siitä, että hankkeiden tulokset tulevat riittävällä tavalla hyödynnetyiksi pelastuslaitoksen eri palvelujen suunnittelussa ja arvioinnissa.

Kuntien varautumisen, valmiussuunnittelun ja harjoitustoiminnan tukemista ja varautumiskoulutukseen liittyvää tukea toteutettiin järjestelmällisesti koko palvelutasokauden ajan, kuntien tarpeiden mukaisesti. Toiminta on palvelutasokaudella muodostunut kuntien omaehtoiseksi ja omista lähtökohdistaan toteuttamaksi ja kuntien välistä yhteistoimintaa aktivoivaksi kehittämistoiminnaksi. Pelastuslaitos on nimennyt henkilöstöstään kuhunkin kuntaan yhteyshenkilöt häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaista tiedonvaihtoa ja yhteistoimintaa silmällä pitäen. Yhteyshenkilöiden osaamista on pidetty yllä koulutus- ja harjoitustilaisuuksissa.

Väestön hälytysjärjestelmää kehitettiin ja ylläpidettiin suunnitelmallisesti koko palvelutasokauden ajan. Väestöhälyttimien kuuluvuusalueita on pyritty laajentamaan ja kehittämään hankkimalla kaksi kiinteää väestöhälytintä vuosittain.

Evakuointisuunnittelun perusteiden puutteesta johtuen evakuointisuunnittelua ei kyetty toteuttamaan palvelutasokaudella. Perusteet ja yhtenäinen suunnitelmamalli laadittiin HIKLU -yhteistyönä vuoden 2016 aikana. Yhtenäisten perusteiden mukainen suunnitelmamalli on tarkoitus kohdentaa Keski-Uudenmaan alueelle tulevan palvelutasokauden aikana.

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa määritellyistä määräaikaista ja pyydetyistä palotarkastuksista alettiin periä valvontamaksua. Palotarkastusmaksun suuruus on määritelty johtokunnan hyväksymässä taksaluettelossa.

Pelastuslaitoksen palontutkinnan tulosten täysimääräinen hyödyntäminen toiminnan kehittämisessä jäi osittain toteutumatta.

Suunnitelmakaudella ei kyetty saattamaan loppuun pelastuslaitoksen koulutusjärjestelmän kehitystyötä, jonka tavoitteena oli koota yhteen pelastuslaitoksen koulutustoimintaan liittyvät osatekijät ja muodostaa niistä yhtenäinen strategiaa palveleva koordinoitu kokonaisuus. Pelastuslaitoksen osaamisen varmistavan koulutusjärjestelmän käyttöönottoa jatketaan seuraavalla palvelutasopäätöskaudella 2017 -2020.

Pelastuslaitoksen henkilöresurssit lisääntyivät suunnitelmakaudella suunnitellusti Klaukkalan kärkiyksikön henkilöstöllä ja kemikaalivalvontaan saatiin lainsäädännön muutoksen myötä lisäresursseja kun kemikaalivalvontaan saatiin uusi palotarkastajan virka.

2. Riskianalyysi ja uhkien arviointi

Pelastuslain (379/2011) mukaisesti alueen pelastustoimen palvelutaso on määritettävä siten, että se vastaa paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Sisäministeriön ohjeen palvelutasopäätöksen sisällöstä ja rakenteesta mukaisesti riskit tulee arvioida päivittäisten tilanteiden, häiriötilanteiden, poikkeusolojen ja väestönsuojelutilanteiden näkökulmasta.

2.1 Päivittäiset onnettomuudet

Pelastuslaitos on laatinut erillisen ”Riskianalyysi 2017-2020”-raportin, jossa pyritään arvioimaan Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueella vallitsevat keskeiset riskit sekä kuvaamaan toimintaympäristön keskeiset piirteet, joiden pohjalta alueen pelastustoimen palvelutaso voidaan suunnitella. Riskianalyysi ei sisällä ensihoidon riskien arviointiin liittyviä tarkasteluja.

Tarkastelu perustuu riskiruutuajatteluun, jota kautta on pyritty tunnistamaan ja määrittämään maantieteellisesti ja toiminnallisesti Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella sijaitsevat riskialueet, -kohteet ja -toiminnot. Tarkastelun pohjana on käytetty pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen riskiluokittelua, jossa riskiluokka määräytyy ruudun (1 km x 1 km) asukasluvun ja kerrosalan sekä niiden yhteisvaikutuksen perusteella. Tätä perinteistä toimintavalmiuden mitoitukseen käytettävää riskiluokittelua on täydennetty tarkastelussa erilaisilla tiedoilla, joita ovat mm. omaisuus- ja henkilövahinkoriskitiedot, tapahtuneet onnettomuudet sekä erityistä tarkastelua vaativat kohteet ja muodostettu edelleen lopullinen riskiruudukko. Riskiruututarkastelua hyödynnetään toimintavalmiuden mitoituksen lisäksi myös muiden palvelujen, kuten onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteiden sekä varautumisen palvelujen suunnitteluun ja mitoitukseen, kuten myös viranomaisyhteistyökeinoin tehtäviin toimenpiteisiin.

2.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Riskianalyysi on jatkuva prosessi, jonka sisältö kehittyy toiminnan tarpeista lähtien ja on kiinteä osa toiminnan suunnittelua. Riskianalyysin sisältöä tulee kehittää ja syventää ja työskentelyä viedä dynaamisempaan suuntaan.

Pelastuslain 43 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille. Tämä seuranta liitetään osaksi riskianalyysia.

2.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Uudistetaan riskianalyysiprosessi sen käytettävyyden ja reaaliaikaisuuden parantamiseksi.

Osallistutaan tiiviisti valtakunnalliseen riskianalyysiyhteistyöhön. Pelastustoimen uudistusta silmällä pitäen tiivistetään yhteistyötä naapuripelastuslaitosten kanssa ja valmistaudutaan sopeuttamaan riskianalyysia laajempaan mittakaavaan.

2.2 Häiriötilanteet ja poikkeusolot

Normaaliolojen riskianalyysin lisäksi pelastuslaitoksella toteutetaan varautumisen ja valmiussuunnittelun pohjaksi uhkatarkastelua erilaisten häiriötilanteiden varalle. Häiriötilanteisiin liittyvät uhkamallit johdetaan kansallisista varautumista ohjaavista ja sille perusteita luovista asiakirjoista, kuten Yhteiskunnan turvallisuusstrategiasta, kansallisesta riskiarviosta sekä sisäisen turvallisuuden ja ulko- ja turvallisuuspoliittisista selonteista. Osana varautumisprosessia näissä esitellyt uhkamallit sovitetaan Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueelle ja tunnustetaan kunkin häiriötilanteen vaikutukset pelastuslaitoksen toimintaedellytyksiin ja alueen väestön hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Nämä vaikutukset ohjaavat pelastuslaitoksen omaan toimintaan liittyvää varautumista ja jatkuvuudenhallintaa ja määrittelevät tarvittavia varautumistoimenpiteitä. Uhkatarkastelun perusteella Keski-Uudenmaan pelastustoimialueella korostuvat muun muassa seuraavanlaiset tekijät:

- Suuronnettomuudet (ml. lentoliikenteen onnettomuudet, joihin varaudutaan osana toimintavalmiuden suunnittelua)
- Kriittisen infrastruktuurin mittavat häiriöt (mm. sähkö, lämpö, vesi)
- Luonnon ääri-ilmiöt
- Tieto- ja viestiliikenteeseen ja -järjestelmiin kohdistuvat mittavat häiriöt

Häiriötilanteiden uhkatarkastelun lisäksi pelastuslaitoksessa on kehitetty edellisellä palvelutasokaudella poikkeusolojen riskianalyysityötä, jonka perustaksi laadittiin HIKLU-yhteistyönä yhtenäinen suunnitelma- ja uhka-arviorunko. Poikkeusolojen uhka-arvion kohdentaminen Keski-Uudenmaan pelastustoimialueelle käynnistettiin edellisen palvelutasokauden aikana, yhteistyössä sotilasviranomaisten kanssa.

Valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa alueen normaaliolojen ja häiriötilanteiden mukaiset riskit ja uhkakuvat eivät todennäköisesti poistu, vaan niiden volyyymi tulee arvioiden mukaan

kasvamaan entisestään. Niiden lisäksi sotilaallinen voimankäyttö tietyissä valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa tuo uudenlaisen uhkakuvan, joka hankaloittaa alueella toimintaa entisestään. Mainittu poikkeusolojen uhka-arvio ottaa ensisijaisesti kantaa sotilaallisen voimankäytön tilanteisiin ja niiden vaikutuksiin pelastuslaitoksen ja alueen kuntien toimintaan ja asukkaiden elinoloihin.

2.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Varautumisen ja valmiussuunnittelun pohjana on ajantasainen käsitys alueen häiriötilannekohtaisista vaikutuksista pelastuslaitoksen toimintaan, sekä poikkeusolojen uhkista, joiden perusteella tarkennetaan pelastuslaitoksen suorituskykyvaatimuksia poikkeusoloissa.

2.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Häiriötilanteita koskeva uhka-arvio pidetään ajantasaisena, osana pelastuslaitoksen valmiussuunnitteluprosessia.

Keski-Uudenmaan pelastustoimialueen poikkeusolojen uhka-arvion kohdentamista jatketaan sille tarkkuudelle, että poikkeusolojen suorituskykyvaatimukset kyetään määrittämään.

3. Onnettomuuksien ehkäisy

3.1 Yleistä

Pelastuslaissa (379/2011) säädetysti pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimen valvontatehtävistä sekä ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä onnettomuus- ja vaaratilannevalmiuksien parantaminen ja onnettomuusvahinkojen vähentäminen.

Lisäksi pelastusviranomaiselle on säädetty velvoitteita kemikaalilaissa, laissa räjähdysvaarallisista aineista, nestekaasuasetuksessa sekä lukuisissa muissa alemman asteisissa säädöksissä.

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on kehittää ja vakioida pelastustoimen alueen toimintaympäristön riskipiirteiden tunnistamista sekä niiden vaikutusten ennakoimista. Riskien ja turvallisuuteen vaikuttavien kehityskulkujen tunnistaminen mahdollistaa turvallisuuspalvelujen tarkoituksenmukaisen kohdentamisen, ajallisten ja alueellisten painopisteiden asettamisen, asiakaslähtöiset palvelut sekä työn vaikuttavuuden parantamisen.

Onnettomuuksien ehkäisyn keskeisinä toimintamuotoina ovat

- valvonta.
- rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta
- yhteistoiminta viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa
- yleinen palo- ja onnettomuusturvallisuuden ohjaus ja neuvonta sekä
- turvallisuusviestintä ja – opetus
- palon- ja onnettomuuksien tutkinta
- nuohoustoiminta

3.2 Valvonta

Pelastuslaitoksen valvontatehtävään kuuluu valvoa pelastuslainsäädännössä asetettujen yleisten velvollisuuksien ja toiminnanharjoittajalle sekä rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettujen säädösten noudattamista.

Valvonnan keskeiset muodot ovat:

- Määräaikainen valvonta
- Reaktiivinen valvonta
- Asiakirjavalvonta
- Omavalvonta
- Kemikaalivalvonta

Pelastuslaitoksen suorittaman valvonnan perusteet, resursointi, toteutus sekä toteutumisen arviointitapa esitetään valvontasuunnitelmassa. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelma tarkistetaan vuosittain sekä mikäli tarkistamiseen on erityinen peruste. Valvontasuunnitelman yleinen lähestymistapa noudattaa valtakunnallista linjausta ja sitä kehitetään alueellisten tarpeiden mukaan. Valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi aluehallintovirastolle.

Kemikaalilainsäädännön edellyttämän valvonnan osalta on meneillään lainsäädäntöuudistuksen tarvekartoitus (2017).

3.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Palvelutasopäätöskauden tavoitteena on tehostaa valvonnan riskiperusteisuutta kehittämällä kulloiseenkin tarpeeseen sopivia toimintamenetelmiä. Valvontatoiminnan kehittämisessä ollaan rohkean innovatiivisia.

3.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitoksen suorittaman valvonnan perusteet, resursointi, toteutus sekä toteutumisen arviointitapa esitetään valvontasuunnitelmassa, joka tarkistetaan vuosittain.

Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevät kaikki henkilöt ja tulosyksiköt. Toimintaa ohjaa ja koordinoi turvallisuuspalvelun tulosyksikkö. Pelastuslaitoksen eri palveluja tuottavien osastojen yhteistyötä kehitetään toiminnan edellyttämään tapaan.

Toimintamuotoja kehitetään monimuotoisemmiksi siten, että ne palvelevat parhaalla mahdollisella tavalla alueella vallitsevaa riskipohjaista tarvetta sekä soveltuvat eri tahojen tekemänä heidän työhönsä.

Riskipohjaisessa tarkastelussa huomioidaan myös yhteiskunnallisten ilmiöiden

edellyttämä valvontatarve.

3.2.3 Yleisötilaisuuksien valvonta

Yleisötilaisuuksien valvonta on yksi valvonnan toimintamuodoista. Sen lähtökohdat poikkeavat kuitenkin jonkin verran valvonnan muista osa-alueista. Kansainvälisten tapahtumien myötä yleisötapahtumiin liittyvän riskipotentiaalin tunnistaminen on asetettava aiempaa herkemmlle tasolle. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueen yhteiskuntaelämän vilkastuminen on lisännyt merkittäväällä tavalla erimuotoisia vapaa-ajan ja elämystapahtumien määrää. Tapahtumiin kohdentuva riskipotentiaalisuus on sekä kansallisesti että kansainvälisesti arvioiden lisääntynyt.

Suurten tapahtumien riskienhallinta ja turvallisuusjärjestelyjen ohjaaminen edellyttää omaa erityisosaamistaan. Pelastuslaitos on järjestelmällisesti kehittänyt omaa valmiuttaan hallita tapahtumaturvallisuuteen liittyviä riskejä. Riskienhallinta perustuu hyvään yhteistyöhön eri viranomaisten kesken.

3.2.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Yleisötapahtumien turvallisuusvalvonnassa kyetään toimimaan hyvässä etupainotteisessa yhteistyössä eri viranomaisten sekä tapahtumajärjestäjien kanssa.

Pelastustoimi ylläpitää ja kehittää toimialan mukaista hyvää valmiutta yleisötapahtumien riskienhallitsemiseen ja niihin varautumiseen.

3.2.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Yleisötapahtumien turvallisuuden valvontaa suorittaa siihen erikoistunut henkilöstö.

Pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti yleisötapahtumien turvallisuussuunnittelun ohjaukseen, neuvontaan sekä valvontaan eri viranomaistahojen sekä tapahtumajärjestäjien kanssa.

3.3 Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella kaavoitus- ja rakentamistoiminta on lisääntynyt tasaisesti. Rakentaminen on kaikissa muodoissaan moni-ilmeistä.

Pelastuslaitos toteuttaa rakenteellisen paloturvallisuuden ohjauksessa ja neuvonnassa pelastuslain 42 §:n hengen mukaista yhteistyötä rakennusvalvonta- ja kaavoitusviranomaisten kanssa. Toiminta kohdentuu lupamenettelyä edellyttämään uudis- ja korjausrakentamiseen sekä kaavalausuntoihin.

Yhteistyöpalvelun tueksi pelastuslaitoksella on erikseen tätä tehtävää varten osoitettu viisi (5) paloinsinöörin virkaa. Kullekin paloinsinöörille on osoitettu omat vastuukunta-alueet.

Paloinsinöörien tehtäväkuvaan kuuluvat

- suunnittelijoiden ohjaus ja neuvonta
- rakennuslupalausuntoihin liittyvä paloturvallisuuden lausuntojen anto
- kaavalausuntojen kirjoittaminen
- rakennusten ennakkokatselmukset
- rakennusten käyttöönottotarkastukset

3.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja pelastustoiminnan tarpeet on otettu huomioon kaavoituksessa ja rakennusten osalta jo rakennuslupavaiheessa.

Pelastuslaitos antaa yhteistoimintatahojen pyytämät lausunnot määräajassa. Tavoitteena on varmistua siitä, että vaikuttavuudeltaan merkittävät lausunnot annetaan määräajat huomioiden riittävästi valmisteltuina.

3.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus- ja neuvontaryhmän toiminta ja riittävyys sekä tarkoituksenmukainen osaamisenhallinta varmistetaan.

Pelastus-, kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä kehitetään edelleen.

Pelastustoimen uudistukseen liittyvää yhteistyötä lisätään Uudenmaan maakunta-alueen pelastuslaitosten kanssa.

Resursseihin ohjataan yksi henkilötyövuosi lisää.

3.4 Yleinen paloturvallisuuden neuvonta ja ohjaus

Pelastuslain 27 §:n mukaisesti pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu yleinen paloturvallisuuden neuvonta ja ohjaus. Tätä velvoitetta toteutetaan kaiken valvonnan yhteydessä. Lisäksi pelastuslaitoksella toimii virka-aikaan päivystävä palotarkastaja, joka ohjaa ja neuvoo paloturvallisuuteen liittyvissä asioissa.

3.4.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Paloturvallisuuteen liittyvä neuvontaa ja ohjausta ylläpidetään siten, että se on helposti kuntalaisten saatavilla.

3.4.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitoksella toimii virka-aikaan päivystävä palotarkastaja, jonka tehtävänä on antaa paloturvallisuuteen liittyvää neuvontaa ja ohjausta.

Pelastuslaitoksen verkkosivujen kautta saatavilla olevaa neuvontaa ja ohjausta kehitetään.

Neuvonta- ja ohjaustoimintoa kehitetään yhteistyössä Uudenmaan alueen pelastuslaitosten kanssa sisällöllisen yhteismitallisuuden varmistamiseksi.

3.5 Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestinnällä tarkoitetaan pelastuslain 27 §:n mukaisia valistuksen, neuvonnan ja osittain myös ohjauksen tehtäviä. Turvallisuusviestinnän tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen, omatoimisen varautumisen kehittäminen sekä kansalaisten toimintavalmiuksien parantaminen siten, että he osaavat toimia oikein onnettomuustilanteissa ja vähentää toimillaan onnettomuuksien seurauksia.

3.5.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Turvallisuusviestintäpalveluita tuotetaan laadukkaasti, tasapuolisesti ja asiakaslähtöisesti. Käytettävät turvallisuusviestintätavat ovat tehokkaita ja havainnollistavia. Yksityisten ihmisten ja yhteisöjen vastuuta ja valmiuksia turvallisuusasioissa pyritään lisäämään. Tavoitteena on opastaa ihmisiä tunnistamaan vaaran aiheuttajia, ehkäisemään itse onnettomuuksia, toimimaan oikein onnettomuustilanteissa sekä varautumaan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Sisäministeriön asettama tavoite on, että noin 20 % alueen väestöstä saavutetaan turvallisuusviestinnän keinoin.

3.5.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Turvallisuusviestinnän keinoin pyritään tavoittamaan sisäministeriön asettaman valtakunnallisen tavoitteen mukainen osuus väestöstä. Turvallisuusviestinnän pääkohderyhmiä ovat kunnat ja kuntien toimialojen henkilöstö, erityisryhmät, seniorit, sekä yritykset, yhteisöt ja liikelaitokset.

Turvallisuusviestintä (valistus- ja neuvontatoiminta) suunnitellaan ja määritellään turvallisuusviestintäsuunnitelmassa. Suunnitelmassa määritellään vuosittaiset kohderyhmät, käytettävät viestintä- ja koulutustavat sekä muut turvallisuusviestintätoimenpiteet. Turvallisuusviestintäsuunnitelma tarkistetaan vuosittain.

Turvallisuusviestintätöön toteuttamisessa tehdään yhteistyötä Uudenmaan pelastusliiton kanssa.

Sopimuspalokuntien turvallisuusviestintävalmiuksia kehitetään.

Sosiaalisen median hyödyntämistä turvallisuusviestinnän kanavana tehostetaan.

3.6 Omatoimisen varautumisen tukeminen

Pelastuslain 14 § velvoittaa jokaista omatoimiseen varautumiseen. Omatoiminen varautuminen tarkoittaa onnettomuuksien ehkäisyä, ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojaamista vaaratilanteissa sekä sellaisiin pelastustoimenpiteisiin varautumista, joihin toiminnanharjoittajat ja ihmiset kykenevät omatoimisesti. Toiminnanharjoittajan laatima pelastussuunnitelma (Pelastusasetus 407/2011) on yksi omatoimisen varautumisen perusta.

Pelastuslaitos valvoo omatoimisen varautumisen valmiutta sekä valvontakäyntien yhteydessä että turvallisuusviestinnällisillä menettelyillä.

Pelastuslaitos edistää omatoimista varautumista järjestämällä yhdessä Uudenmaan pelastusliiton (UPL) ja eri viranomaisten kanssa omatoimisen varautumisen koulutusta taloyhtiöille, yrityksille ja yhteisöille sekä kunnallisille laitoksille.

Pientalojen osalta pelastuslaitos on ottanut käyttöön ohjatun omavalvontamenetelmän.

3.6.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tavoitteena on lisätä kuntalaisten tietoisuutta omatoimisesta varautumisesta sekä tukea kuntalaisten edellytyksiä varautua henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen vaaratilanteessa sekä ryhtyä tarvittaessa omatoimisiin toimenpiteisiin onnettomuustilanteessa.

3.6.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos toteuttaa omatoimisen varautumisen koulutusta. Koulutusta järjestetään soveltuvin osin yhdessä yhteistyökumppanien kanssa.

Pelastuslaitos huolehtii, että omatoimista varautumista tukevaa ajantasaista materiaalia on helposti saatavilla ja että se on yhdenmukaista pelastuslaitoksen yhteistyökumppanien kanssa.

Valvontatoiminnassa käytettyä, omatoimista varautumista tukevaa omavalvontamenettelyä laajennetaan soveltuviin kohderyhmiin.

3.7 Palontutkinta

Pelastuslain 41 §:n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyys ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus. Jos on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille.

Palontutkintaa suoritetaan pelastuslaitoksen palontutkintaohjeen mukaisesti. Ohjeessa on määritetty tutkintakynnykset sekä toimet tutkinnan käynnistämiseksi, esitetään tutkintaprosessi ja kuvataan yhteistoiminta poliisin ja muiden viranomaistahojen kanssa.

3.7.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tutkinnan tuottaman tiedon hyödyntämistä tehostetaan riskianalyysin laadinnassa, onnettomuuksien ehkäisytyössä, turvallisuusviestinnässä ja pelastustoiminnan kehittämisessä. Tutkintatietoa tuotetaan laadukkaasti ja järjestelmällisesti raporttien ja selvitysten muodossa.

Palontutkinta on järjestelmällistä ja johdettua toimintaa, joka tukee laitoksen ydinprosesseja. Tutkintaa suorittavat osaava ja motivoitunut henkilöstö, jonka osaamisvalmiutta tuetaan.

3.7.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Palontutkinnan organisoitumisrakennetta kehitetään sellaiseksi, jossa toiminnan resursointi tukee tasokasta palontutkintaa. Tutkinnan tuloksista raportoidaan määrämuotoisesti ja ajallaan.

Suoritetut palontutkinnat analysoidaan kokonaisuutena ja niistä tuotetaan yhteenvetoraportti johtopäätöksineen ja suosituksineen vuosittain.

Vahvistetaan prosessia, jonka tavoitteena on varmistaa tutkintatiedon täysimääräinen hyödyntäminen pelastuslaitoksen toimintojen kehittämisessä sekä turvallisuustyössä.

3.8 Nuohous

Pelastuslain mukaisesti rakennuksen omistajan ja haltijan yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyjen osalta sekä huoneiston haltijan hallinnassaan olevien tilojen osalta on huolehdittava, että tulisijat ja hormit on nuohottu sekä ilmanvaihtokanavat ja laitteistot on huollettu ja puhdistettu.

Pelastuslain 59 §:n mukaan alueen pelastustoimi päättää nuohouspalveluiden järjestämisestä alueellaan. Keski-Uudenmaan pelastustoimialueen kunnissa tehtiin vuoden 2014 aikana kuntakysely siitä, kuinka nuohoustoimi tulisi alueella järjestää. Kartoituksen pohjalta nuohoustoimi muutettiin sopimusperusteiseksi vuoden 2015 alusta.

3.8.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Nuohoustoimen keskeisenä tavoitteena on varmistaa tulisijojen ja hormien toimivuus ja paloturvallisuus. Pelastuslaitoksen tavoitteena on ylläpitää kansalaisten tietoisuutta tulisijojen nuohousveloitteesta.

3.8.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos tiedottaa soveltuviissa yhteyksissä tulisijojen ja niiden hormien puhdistuksen merkityksestä rakennuksen paloturvallisuudelle.

4. Pelastustoiminta

Pelastustoimintaan kuuluu pelastuslain 32 §:n (379/2011) mukaan hälytysten vastaanottaminen; väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen; tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tulee varautua hoitamaan tehtävänsä:

- päivittäisissä tilanteissa
- normaaliolojen häiriötilanteissa
- poikkeusoloissa

Tämä edellyttää turvallisuustilanteen mukaista johtamisjärjestelyiden, pelastustoimen muodostelmien ja yhteistoiminnan suunnittelua, varautumista ja valmiussuunnittelua sekä oman toiminnan turvaamista.

4.1 Pelastustoiminnan johtaminen

4.1.1 Muodostelmien johtaminen

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM julkaisu 21/2012) mukaan tehokas pelastustoiminta edellyttää toimivaa johtamisjärjestelmää. Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä tulee suunnitella siten, että sen avulla pystytään selviytymään pelastustoiminnan johtamisesta ja sen edellyttämästä viranomaisyhteistyöstä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastusryhmän johtajalla on yksikönjohtajan koulutus ja pelastusjoukkueen tai sitä suuremman muodostelman johtaja on päätoiminen päällystöviranhaltija. Pelastustoiminnan muodostelman johtajan tulee varautua johtamaan myös seuraavaa suurempaa muodostelmaa, joten poikkeuksellisesti on mahdollista, että alipäällystöviranhaltija toimii pelastusjoukkueen johtajana.

Pelastusjoukkueita johtaa kaksi päivystävää palomestaria välittömässä toimintavalmiudessa. Päivittäisten onnettomuuksien johtamiseen on päivystävillä palomestareilla (KU P30 ja KU P40) käytössään johtoyksiköt operaattoreineen. Vakinaisia pelastusyksiköitä johtavat välittömässä toimintavalmiudessa olevat paloosimiehet.

Pelastuslaitoksella on ympärivuorokauden tavoitettavissa päivystävä päällikkö (P20), joka tarvittaessa johtaa toimintaa suuronnettomuudessa. Virka-ajan ulkopuolella päivystävä päällikkö on varallaolossa.

Pelastuslaitoksen normaaliajan pelastustoiminnan johtokeskus on kyettävä perustamaan Pelastuskeskukseen virka-aikana 30 minuutissa ja virka-ajan ulkopuolella 90 minuutissa. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen poikkeusolojen suojatiloissa toimiva johtokeskus, joka toimii Vantaan kaupungin johtokeskuksen kanssa samoissa tiloissa, on kyettävä ottamaan käyttöön 6 tunnissa.

Tarkempi johtamisjärjestelmän kuvaus löytyy Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ”Pelastustoiminnan johtamisen yleisohjeessa 2010” sekä ”Johtokeskuksen toimintaohjeessa 2010”.

4.1.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Toimintaympäristön muutokset tuovat uusia vaatimuksia pelastustoiminnan johtamiselle. Johtamiskoulutuksen tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä, jolla huolehditaan henkilöstön riittävästä ja ajantasaisesta osaamisesta.

4.1.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastustoiminnan johtamisen järjestelyt säilytetään Keski-Uudenmaan riskien ja pelastusmuodostelmien edellyttämällä tasolla

Johtamiskoulutus on suunnitelmallista ja säännöllistä. Johtokeskustoimintaan nimetyt henkilöt osallistuvat vuosittain vähintään yhteen johtokeskusharjoitukseen. Operatiivisessa johtamistoiminnassa olevat henkilöt ovat aktiivisesti mukana pelastustoimen valtakunnallisissa koulutuksissa.

4.1.2 Tilannekuvan ylläpitäminen

Pelastuslaitoksella toimii pelastustoimialueen kuntien yhteistyösopimuksella ympärivuorokauden toiminnassa oleva tilannekeskus. Tilannekeskus tukee pelastustoimintaa ja sen johtamista. Tilannekeskus kerää ja luokittelee saamaansa pelastustoimialueen turvallisuustilanteeseen vaikuttavaa tietoa. Tiedosta pyritään kokoamaan ennakoivaa ja eri tapahtumien seurauksena mahdollisesti muuttuvaa turvallisuustilannekuvaa. Tiedoista ja sen mahdollisista vaikutuksista turvallisuustilanteeseen pelastustoimialueen kunnissa tiedotetaan

kuntien sekä kaupunkien johtajille, toimialapäälliköille ja avainhenkilöille sovituin menetelmin. Tilannekeskus luo myös ympärivuorokautisen perustan häiriö- ja suuronnettomuusaikaiselle pelastustoiminnan johtokeskukselle.

4.1.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tavoitteena on ylläpitää ajantasaista turvallisuustilannekuvaa pelastustoimialueella kaikkina vuorokaudenaikoina ympäri vuoden.

Tulevan palvelutasopäätöskauden aikana varaudutaan pelastustoimen uudistuksen vaikutuksiin tilannekeskuksen toimintaan.

4.1.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos ylläpitää kaikkina vuorokaudenaikoina toiminnassa olevaa tilannekeskusta. Pelastuslaitos tarjoaa reaaliaikaista turvallisuustietoa kuntien johdolle, kansalaisille ja yhteistyöviranomaisille kaikissa turvallisuustilanteissa ympäri vuorokauden.

Tilannekeskustoimintojen kehittämisessä toimitaan tiiviissä yhteistyössä naapurialueiden pelastuslaitosten kanssa.

4.2 Pelastustoiminnan valmius

4.2.1 Toimintavalmius

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (SM 21/2012) mukaan pelastustoimen alue päättää palvelutasopäätöksessä pelastustoiminnan aloittamisesta päivittäis- ja suuronnettomuuksissa seuraavassa taulukossa esitettyjen reunaehtojen sisällä:

Riskiluokka	Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika (min)	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika (min)	Pelastusjoukkueen kokoamisaika (min)
I	6	11	20
II	10	14	30
III	20	22	30
IV			

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika lasketaan siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen siihen, kun se saapuu onnettomuuspaikalle.

Pelastustoiminnan toimintavalmiusajalla tarkoitetaan aikaa, joka alkaa siitä, kun ensimmäinen yksikkö vastaanottaa hälytyksen ja päättyy siihen, kun pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. *Pelastusryhmä* koostuu johtajasta, vähintään kolmesta ja enintään seitsemästä henkilöstä sekä tehtävän mukaisista ajoneuvoista ja kalustosta.

Vuosina 2013-2015 toimintavalmiusaikojen mediaanit ovat vaihdelleet vuosittain (mm:ss) riskialueella I välillä 5:41-6:02, riskialueella II välillä 6:28-6:30, riskialueella III välillä 7:28-8:23 ja riskialueella IV välillä 9:18-9:33. Koko alueen tasolla toimintavalmiusajan mediaanit ovat alittaneet tavoitearvot lukuun ottamatta riskialueen I arvoa vuonna 2015, jolloin tavoiteajan mediaani ylittyi kuitenkin vain kahdella sekunnilla. Toimintavalmiusajan mediaanin kehityssuunta on kuitenkin ollut tarkastelujaksolla kasvava. Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttymisessä on alueellisia eroavaisuuksia. Pelastuslaitoksen riskianalyyseissa on tunnistettu ne alueet, joiden saavutettavuus on tavoitetta heikompi.

4.2.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä. Riskianalyyseissa tunnistetuille alueille, joiden saavutettavuus on heikompi, suunnitellaan kullekin alueelle soveltuvia, toimintavalmiutta tulevia ja kompensoivia mm. onnettomuuksien ehkäisytoimenpiteitä.

Pelastuslaitos huolehtii pelastuslaitoksen toiminta-alueella osaltaan myös alueellisen ensihoidon suuronnettomuusvalmiudesta. Valmius pystytään järjestämään tukeutumalla pelastustoiminnan henkilöstöön ja hälytysjärjestelmiin.

4.2.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella toimintavalmius suunnitellaan siten, että

- riskiruudulle asetettu toimintavalmiusaikatavoite täyttyy vähintään 50 %:ssa tehtävistä,
- yksiköiden lähtöaika kiireellisiin tehtäviin on enintään 90 s ja
- sopimuspalokuntien toimintavalmius on palokuntasopimusten mukainen, joista vähintään 9 sopimuspalokunnan lähtöaika on enintään 10 min ja 9 sopimuspalokunnan lähtöaika on enintään 20 min.

Suunnitellaan tarkoituksenmukaiset toimenpiteet alueille, joiden saavutettavuus on tavoiteltua heikompi.

Kivistön ja Klaukkalan alueen toimintavalmiuspuutteiden korjaamiseksi toteutetaan Nurmijärven ja Vantaan yhteinen Luhtaanmäen paloasema. Käyttöön oton onnistumiseksi resursseja lisätään vuonna 2018 viidellä henkilötyövuodella ja vuoden 2019 alusta viidellä henkilötyövuodella.

Pelastuslaitoksella on Helsingin, Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa voimassa olevat yhteistoimintasopimukset, joissa on huomioitu myös yhteistoiminta häiriö- ja suuronnettomuustilanteissa.

Riskialueiden tavoitettavuusaikaa analysoidaan jatkuvasti palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

4.2.2 Muodostelmien rakentuminen

Muodostelmien ensisijainen rakentuminen perustuu pelastuslaitoksen vakinaisen henkilöstön miehittämiin pelastusyksiköihin ja niitä tukee 30 sopimuspalokuntaa. Lisäksi naapuripelastuslaitosten kanssa on tehty yhteistyösopimukset pelastusyksiköiden käytöstä. Yhteistoimintasopimuksen mukaan pelastustoiminnan johtajana toimii aina se ylin pelastusviranomaisena, joka on hälytetty tehtävään, riippumatta siitä mistä pelastuslaitoksesta hän on.

Suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden varalta Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on pelastuskomppania päivittäisessä välittömässä valmiudessa. Pelastuskomppania saadaan kootuksi 40 minuutissa toiminta-alueelle koko Keski-Uudenmaan alueella. Lisää voimavaroja saadaan sopimuspalokunnista, vapaavuorohälytyksin ja naapuripelastuslaitoksilta.

Pelastusmuodostelmien kokoaminen ja johtamismallit on ohjeistettu pelastustoiminnan yleisohjeessa.

4.2.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Vakinaisten sammutusyksiköiden tavoitevahvuus on 1+3.

Muodostelmien kokoamisen tavoiteajat ovat:

- 1. pelastuskomppania 40 min
- 2. pelastuskomppania 60 min
- 3. - 5. pelastuskomppania 120 min

4.2.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Päivittäistoiminnassa olevien vakinaisten sammutusyksiköiden vähimmäisvahvuus on 1+3.

Järjestetään toiminta siten, että eri muodostelmat pystytään kokoamaan tavoiteajassa.

4.3 Pelastustoiminta poikkeusoloissa

Pelastuslain 2 §:n mukaan pelastustoiminta on suunniteltava siten, että se on mahdollista myös poikkeusoloissa. Pelastuslain 27 §:ssä säädetään pelastuslaitoksen tehtävät, jotka pelastuslaitoksen tulee kyetä täyttämään normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Pelastustoimintaa johdetaan poikkeusoloissa normaaliolojen ja häiriötilanteiden aikaisten periaatteiden mukaan, niin kauan kuin mahdollista. Mikäli normaaliolojen periaatteiden noudattaminen ei enää syystä tai toisesta ole mahdollista, ovat pelastuslaitoksen poikkeusolojen aikaiset komppaniat sellaisia, jotka kykenevät aluevastuulliseen ja itsenäiseen toimintaan määritellyillä vastuualueilla.

Poikkeusolojen muodostelmat perustetaan tukeutuen normaaliolojen organisaatioon ja pelastustoimen järjestelmään kiinteästi kuuluviin alueen sopimuspalokuntiin. Kuntien organisaatioihin perustettuja väestönsuojelumuodostelmia voidaan tarvittaessa alistaa pelastuslaitokselle tai niitä voidaan muutoin käyttää tukemaan pelastustoimintaa. Poikkeusoloissa pelastustoiminnan tehtävien priorisointi korostuu.

Pelastustoimen alueeseen kuuluvat kunnat ovat varautuneet tukemaan pelastustoimintaa poikkeusoloissa valmiussuunnitelmiansa mukaisesti. Pelastuslaitoksen toimintaa ohjaa pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma. Poikkeusoloissa pelastustoimintaan tarvittavassa kalustossa on määrällisiä ja laadullisia puutteita.

Poikkeusolojen aikainen pelastustoiminnan ja väestönsuojelun johtaminen on käsitelty kappaleessa 5.5.

4.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitos kykenee suorittamaan tehtävänsä myös poikkeusoloissa, siten kuin pelastus- ja valmiuslaissa sekä pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa on esitetty.

Kuntien johtokeskusten ja pelastustoimen johtokeskuksen välinen yhteistoiminta on suunniteltua.

4.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos ylläpitää suunnitelmia pelastusmuodostelmien henkilöstöstä ja materiaaleista.

4.4 Onnettomuustyyppikohtainen varautuminen

4.4.1 Vesipelastustoiminta

Vesipelastustoiminnalla tarkoitetaan veden pinnalta tai pinnan alta tapahtuvaa ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista sekä vesillä tapahtuvaa ympäristövahinkojen torjuntaa. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kaikki vakinaiset pelastusyksiköt sekä erikseen sovitut sopimuspalokuntien yksiköt kykenevät nopeaan pintapelastustoimintaan, minkä lisäksi alueella ylläpidetään, sisäasiainministeriön pelastussukellusohjeen (SM julkaisu 48/2007) mukaista I-tason vesisukellusvalmiutta paloasemalla 3 (Pelastuskeskus). Vesisukeltajien nopean toimintavalmiuden ylläpitämiseksi pelastuslaitos tukeutuu rajavartiolaitoksen vartiolenteläivueen helikopterikalustoon tarvittaessa. Vesisukelluksen harjoittelua ohjaavat voimassaolevat valtakunnalliset ohjeet. Lakisääteiset painekammio-testit on järjestetty yhteistyössä merivoimien kanssa.

4.4.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitos ylläpitää sisäministeriön pelastussukellusohjeen (SM julkaisu 48/2007) mukaista I-tason vesisukellusvalmiutta. Vesisukeltajien määrä pidetään nykyisellä tasolla.

Vesipelastustoimintaa kehitetään jatkossa myös yhteistyöllä rajavartioston pelastushelikopterin ja sen miehistön kanssa.

4.4.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos ylläpitää sisäministeriön pelastussukellusohjeen (SM julkaisu 48/2007) mukaista I-tason vesisukellusvalmiutta.

Vesisukellusvalmiuden ylläpitämiseksi vesisukeltajien määrä pidetään nykyisellä tasolla siten, että tarpeen mukaan sukeltajiksi haluavat henkilöt koulutetaan joko alueellisella tai Pelastusopiston sukeltajakurssilla. Harjoittelumahdollisuus meriolosuhteissa järjestetään vuosittain.

Vesipelastusvalmiutta tukee eri paloasemille hajautettu venekalusto.

Yhteistyötä eri viranomaisten (PV, Rajavartioston vartiolentue) kanssa jatketaan tiiviisti.

4.4.2 Vaarallisten aineiden torjunta

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminta-alueella on suuria kemikaaliriskejä (mm. maantie- ja rautatiekuljetus sekä tuotantolaitoksia ja varastointia), joihin pelastuslaitoksen on varauduttava. Kemikaalionnettomuuksien torjuntavalmiutta suunniteltaessa tulee huomioida sisäministeriön pelastussukellusohjeen (SM julkaisu 48/2007) edellyttämä kemikaalisukellusvalmius. Vaarallisten aineiden torjuntakalusto suunnitellaan TOKEVA 2012-ohjeen mukaisesti.

Kaikilla välittömässä valmiudessa olevilla pelastusyksiköillä on kyky kemikaalitorjunnan aloittamiseen TOKEVA 2012 kalustotaso 1 mukaisesti. Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa hankittu kemikaalitorjuntayksikkö nostaa kemikaalitorjuntavalmiuden TOKEVA 2012 kalustotaso 3:een.

Varautumista biologisten uhkien torjuntaan tukee CBRN- tilanteiden ja muiden teollisuuskaasujen tunnistamiseen hankittu EnVision HRS valvontajärjestelmä, jolla voidaan mitata teollisuuskaasujen pitoisuuksien lisäksi taistelukaasuja sekä radioaktiivista säteilyä.

CBRN -tilanteiden edellyttämiin tunnistus-, suojautumis-, puhdistus- ja muihin suojelutoimenpiteisiin on varauduttu suunnitelmilla, koulutuksilla ja materiaalihankinnoilla yhteistoiminnassa naapuripelastuslaitosten sekä muiden viranomaisten, erityisesti puolustusvoimien kanssa. Lisäksi VPK:lle on annettu erityiskoulutus puhdistuslinjan perustamiseksi. Yhteistyö on aktiivista myös poliisin TEPO- ryhmän kanssa.

4.4.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tavoitteena on säilyttää kemikaalitorjuntavalmiuden nykytaso. Yhteistyötä ja koulutusta biologisten aineiden torjunnan osalta kehitetään yhteistyössä eri viranomaisten kanssa.

4.4.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Ylläpidetään TOKEVA 2012 mukaista kalustotaso 3 kemikaalivalmiutta.

Tehostetaan kemikaalitorjuntayksikön käyttövalmiutta ja hankitaan tarvittavaa kalustoa.

4.4.3 Pelastustoiminta maanalaisissa tiloissa

Maanalainen rakentaminen on lisääntynyt Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueella. Alueella on kaksi rautatietunneliä; Saviolta lähtevä 13,5 kilometriä pitkä rautatietunneli, joka palvelee Vuosaaren sataman tavaraliikennettä sekä Kehärata, joka yhdistää Martinlaakson radan lentoaseman kautta pääraataan. Kehäradan tunneliosuus on noin seitsemän kilometriä pitkä ja palvelee henkilöliikennettä. Lisäksi monia muita toimintoja, kuten pysäköinti- ja varastotiloja, on rakennettu maanalaisiin tiloihin. Maanalaiset erityiskohteet edellyttävät pelastuslaitokselta entistä enemmän panostusta erityisosaamisen lisäämiseen sekä pelastustoiminnan suunnitteluun ja harjoitusten toteuttamiseen. Yhteistyötä tehdään pääkaupunkiseudun pelastuslaitosten kanssa suunnitteluun ja harjoituksiin liittyen.

4.4.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tavoitteena on lisätä maanalaisten tilojen pelastustoimintaa koskevaa osaamista. Tavoitteena on tehostaa yhteistoimintaa eri viranomaistahojen kanssa siten, että maanalaisten tilojen pelastustoiminnan edellytykset tulisivat entistäkin paremmin huomioituiksi jo kohteiden suunnitteluvaiheessa.

4.4.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Kehitetään pelastustoiminnan ja sen johtamisen erityisosaamista maanalaisissa tiloissa vuosittaisilla harjoituksilla.

Varmistetaan pelastustoiminnan edellytykset maanalaisissa tiloissa vahvistamalla yhteistyötä eri viranomaistahojen, kohteiden edustajien sekä naapuripelastuslaitosten kanssa.

4.4.4 Ilmaliikenneonnettomuuksiin varautuminen

Ilmaliikenneonnettomuuksiin varautumisen tueksi on laadittu vuonna 2013 liikenne- ja viestintäministeriön toimesta erityinen yhteistoimintasuunnitelma (LVM 30/2013). Yhteistoimintasuunnitelma siviili-ilmailun onnettomuuksien varalta on tarkoitettu hallinnollisen johtamisen tueksi varautumisessa siviili-ilmailun onnettomuuksiin. Suunnitelmassa on kuvattu eri toimijoiden roolit ja keskeiset yhteistoimintamallit siviili-ilmailun onnettomuustilanteissa. Velvoite laatia suunnitelma perustuu siviili-ilmailun onnettomuustutkinta-asetuksen (EU) N:o 996/2010 21 artiklaan.

Helsinki-Vantaan lentoasemalla on lentoasema-alueella tapahtuvia ilmaliikenneonnettomuuksia varten ICAO:n (kansainvälinen siviili-ilmailuorganisaatio) sekä Suomen ilmailulaitoksen / lentoturvallisuushallinnon AGA M3-11 määräyksen mukainen oma pelastuspalvelu, jonka operatiivisessa vuorovahvuudessa on yhteensä 8 henkilöä (1+0+7).

Lentoliikenteen onnettomuus- ja vaaratilanteita varten on laadittu erillinen toimintaohje pelastustoimintaa ja johtokeskustyöskentelyä varten.

Helsinki-Vantaan lentoasemalla tai sen lähialueella järjestetään vuosittain Search And Rescue (SAR) pelastus- ja viranomaisyhteistyöharjoituksia, joihin osallistuvat mm. pelastusviranomaiset, poliisi, terveystyöntekijät, ensihoito, sairaalat, Finavia ja lentoyhtiöt.

4.4.4.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Viranomaisyhteistyö toimii saumattomasti ja eri toimialojen sekä yhteiset pelastussuunnitelmat ovat ajan tasalla.

Pelastuslaitoksen sekä lentoaseman pelastuspalvelun operatiivisen henkilöstön keskinäistä yhteistyötä kehitetään niin lentoliikenteessä kuin kiinteistöissä mahdollisesti sattuvia vaara- ja onnettomuustilanteita varten.

4.4.4.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Ylläpidetään suunnitelmia ilmaliikenneonnettomuuksien varalta yhteistyössä lentoaseman pelastuspalvelun, sekä muiden toimijoiden kanssa ja osallistutaan vuosittaisiin SAR-harjoituksiin.

Pelastustoiminnan henkilöstö ylläpitää kohdetuntemustaan harjoittelemalla yhdessä lentoaseman henkilöstön kanssa sekä tutustumalla lentoasema-alueella tapahtuviin muutoksiin.

4.5 Suunnitelmat

4.5.1 Hälytysohje

Pelastuslain 33 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten sekä Hätäkeskuslaitoksen kanssa laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä. Hälytysohjeessa tulee ottaa huomioon myös pelastuslain 44 §:n mukainen yhteistoiminta ja 45 §:n mukainen avunanto.

Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä alueelta ne ovat.

Pelastuslaitos on laatinut lain mukaisen hälytysohjeen, jota ylläpidetään jatkuvasti. Hätäkeskuksen tehtävänkäsittelyohjeen mukaan muodostuviin tehtävälajeihin kootaan hälytettävät yksiköt hälytysohjeessa määritellyllä tavalla.

4.5.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Palvelutasopäätöskaudella hätäkeskus tulee ottamaan käyttöön uuden hätäkeskustietojärjestelmän (ERICA), joka edellyttää pelastuslaitokselta hälytysohjeen muokkaamista. Uuden tietojärjestelmän asettamat vaatimukset hälytysohjeen rakenteelle ovat vielä avoinna, lisäksi ennakkotietojen perusteella hälytysohjeen mukaisten hälytysvasteiden ylläpito tietojärjestelmässä tulee siirtymään pelastuslaitoksen tehtäväksi.

4.5.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää hälytysohjeen, jonka perusteella hätäkeskus pystyy hälyttämään pelastustehtäviin tarkoituksenmukaisimman yksikön ja suunnitellut muodostelmat.

Varaudutaan hälytysvasteiden ylläpidon vaatimaan henkilöstöresurssiin.

4.5.2 Sammutusvesisuunnitelma

Pelastuslaitoksen toimialueella toimii viisi suurempaa kuntayhtymä- tai liikelaitosmallilla toimivaa vesihuoltolaitosta. Kuntien omat vesihuollon liikelaitokset ja yksityiset vesihuolto-
osuuskunnat toimivat viiden edellä mainitun vesihuoltolaitoksen alaisuudessa ja tuottavat yhteistyössä näiden kanssa vesihuollon palvelut toiminta-alueelle.

Pelastuslain 30 §:n mukaan kunta huolehtii alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin. Pelastuslain mukaisesti pelastuslaitoksen pitää tehdä yhteistyössä vesihuoltolaitosten ja kuntien kanssa sammutusvesisuunnitelma. Kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin suunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos ylläpitää sammutusvesisuunnitelmaa ja esittää kehittämistarpeet alueen kunnille/ vesihuoltolaitoksille.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunnassa 26.1.2016 on hyväksytty sammutusvesisuunnitelma vuosille 2016-2020.

4.5.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tavoitteena on ylläpitää sammutusvesisuunnitelmaa ja tehdä tiivistä yhteistyötä kuntien ja vesilaitosten kanssa. Sammutusvesisuunnitelman toimivuutta seurataan ja kehitetään tarvittaessa yhteistyössä kuntien ja vesihuoltolaitosten kanssa. Tavoitteena on, että sammutusvesitarve huomioidaan kaavalausunтовaiheessa.

4.5.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos ylläpitää sammutusvesisuunnitelmaa ja seuraa sen toimivuutta ja kehittää sisältöä tarvittaessa kuntien ja vesihuoltolaitosten kanssa yhteistyössä.

Huolehditaan yhteistyössä kuntien kanssa sammutusvesitarpeen huomioimisesta kaavoituksessa riskiluokkien I ja II alueilla.

Sammutusvesisuunnitelma päivitetään vuosittain tai tarvittaessa useammin.

4.5.3 Virka- ja asiantuntija-apu pelastustoiminnassa

Pelastuslain 47 §:n mukaan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on voimassaolevat yhteistyösopimukset naapuripelastuslaitosten, poliisin, rajavartiolaitoksen ja vartiolentolaivueen sekä puolustusvoimien kanssa.

Pelastuslaitos asettaa tarvittaessa asiantuntijan muiden viranomaisten käyttöön.

4.5.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Olemassa olevat yhteistyösopimukset pidetään ajantasaisina.

4.5.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Virka- ja asiantuntija-apuun liittyvät suunnitelmat tarkistetaan, päivitetään ja varmistetaan vuosittain niiden toimivuus ja käytettävyys.

4.5.4 Suuronnettomuksiin varautuminen

Pelastuslaitoksen toimialueella sijaitsee muutamia kohteita, joihin sisältyy potentiaalinen suuronnettomuuden riski. Näitä ovat mm. lentoasema sekä ulkoisen pelastussuunnitelmavelvoitteen piirissä olevat vaarallisten aineiden kohteet.

Suuronnettomuuden varalle on laadittu pelastustoiminnan johtamisen HIKLU-alueen (Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset) yleisohje sekä erillinen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokeskuksen toimintaohje.

Lisäksi lento-onnettomuuden varalle on laadittu erillinen lentopelastustoimintaa koskeva SAR suuronnettomuusohje. Ilmaliikenneonnettomuksiin varautumista on käsitelty erikseen kohdassa 4.4.4.

4.5.4.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitos vahvistaa suuronnettomuustilanteiden hallintaan liittyvää osaamistaan.

4.5.4.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos järjestää henkilöstölleen suuronnettomuusharjoituksia ja -koulutusta.

Harjoituksista saatujen palautteiden avulla suuronnettomuuksien johtamisohjeistusta tarkennetaan tarvittaessa

4.5.5 Ulkoiset pelastussuunnitelmat

Ulkoinen pelastussuunnitelma on yhteistyössä pelastuslaitoksen, asianomaisen toiminnanharjoittajan sekä muiden viranomaisten kanssa laadittava suunnitelma pelastuslain 48 §:n 1 momentissa mainituilla alueilla tapahtuvien suuronnettomuuksien torjumiseksi ja

vahinkojen minimoimiseksi. Ulkoinen pelastussuunnitelma on pelastuslain mukaan laadittava mm. alueille, joilla on vaarallisten kemikaalien laajamittaista käsittelyä tai varastointia harjoittava tuotantolaitos, josta toiminnanharjoittajan tulee laatia turvallisuusselvitys.

Pelastuslaitoksen toimialueella on viisi ulkoisen pelastussuunnitelmavelvoitteen piirissä olevaa kohdetta. Näihin on kaikkiin laadittu ulkoiset pelastussuunnitelmat, joissa on huomioitu vaarallisten aineiden aiheuttamat suuronnettomuudet ja niiden laaja-alaiset vaikutukset väestöön ja ympäristöön. Suunnitelmat tarkastetaan ja suuronnettomuusharjoitukset järjestetään kolmen vuoden välein.

4.5.5.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitos jatkaa tiivistä yhteistyötä ulkoisen pelastussuunnitelman laadintavelvollisten kohteiden kanssa. Ulkoisia pelastussuunnitelmia käytetään pelastustoiminnan johtamisen apuvälineinä. Pelastustoiminnan johtajina toimiva henkilöstö perehtyy ulkoisiin pelastussuunnitelmiin ja niitä koskevien alueiden ja kohteiden erityispiirteisiin, mahdollisiin suuronnettomuusvaaroihin sekä pelastustoimen toimintamalleihin. Perehdyttäminen toteutetaan asiakirjojen lisäksi kohteeseen tapahtuvien tutustumiskäyntien sekä niissä järjestettävien harjoitusten avulla.

4.5.5.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää ulkoiset pelastussuunnitelmat yhteistyössä laadintavelvollisten kohteiden toiminnanharjoittajien kanssa. Laadintaprosessia kehitetään suuntaa, jossa asiakirjojen hyödynnettävyys johtamistoiminnan tukena vahvistuu.

Ulkoiset pelastussuunnitelmat päivitetään ja kohteissa järjestetään harjoitukset kolmen vuoden välein.

4.5.6 Öljyntorjunta

Öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009, 7 §) mukaan alueen pelastustoimi vastaa maa-alueen öljyvahinkojen ja alusöljyvahinkojen torjunnasta alueellaan. Öljyvahinkojen torjuntalain 12 §:n mukaan alueen pelastustoimella on oltava maaöljyvahinkojen torjuntasuunnitelma. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vahvistaa alueen pelastustoimen hyväksymän öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman sekä hankesuunnitelman.

Pelastuslaitoksen öljyntorjuntasuunnitelma on päivitetty vuonna 2009. Pelastuslaitoksen öljyntorjunnasta vastaavat viranhaltijat ovat osallistuneet öljyntorjuntaa koskevaan johtamiskoulutukseen ja muuta henkilöstöä on koulutettu ja harjoitettu erillisen suunnitelman mukaisesti öljyntorjunnan eri tehtäviin, esim. öljyntorjunnan johtamiseen, kaluston logistiikan hallintaan sekä öljyisten jätteiden käsittelyyn.

Alueen kunnat vastaavat jälkitorjunnasta alueellaan. Kunnat ovat nimenneet jälkitorjunnasta vastaavan viranomaisen. Kuntien eri viranomaiset ja laitokset osallistuvat tarvittaessa öljyvahinkojen torjuntaan suunnitelman mukaisesti.

Öljyntorjuntaan on hankittu kalustoa suunnitelmallisesti vuodesta 2007 lähtien ja pääosa investointisuunnitelman mukaisista perusinvestoinneista on tehty. Palvelutasopäätöskauden aikana perusinvestointeja vähennetään ja siirrytään nykyisen kaluston ylläpitoinvestointeihin.

Öljyntorjuntaan tarkoitettua kalustoa on sijoitettu eri paloasemille. Järvenpään paloasemalle on sijoitettu ympäristöministeriön ohjeistuksen mukainen keskuskuntatason torjuntakaluston varastointi.

4.5.6.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitos pyrkii kehittämään öljyvahinkojen torjuntavalmiutta hyväksytyin öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaan osana vaarallisten aineiden torjuntaa. Pelastuslaitoksen öljyntorjunnan tietotaitoa ja kalustollisia valmiuksia ylläpidetään ja kehitetään edelleen.

Pelastuslaitos on järjestänyt maalla tapahtuvan öljyntorjunnan siten, että öljyvuoto pystytään tukkimaan, öljyn leviäminen pystytään estämään ja öljy kyetään keräämään talteen.

4.5.6.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma ja hankesuunnitelma päivitetään vuoden 2017 aikana.

Yhteistyötä öljyntorjuntaan osallistuvien tahojen kanssa kehitetään edelleen. Kehitetään yhdessä kuntien kanssa niiden osallistumista öljyntorjuntaan ja jälkitorjuntaan ja luodaan valmiit torjunnan ja käsittelyn toimintamallit.

4.5.7 Tulvantorjunta

Tulvantorjunnalla tarkoitetaan ennen tulvaa ja sen aikana suoritettavien toimenpiteiden suunnittelua ja operatiivista toimintaa. Tulvantorjuntaan kuuluu tulvantorjunnan toimintasuunnitelmien ja vesistömallien laatiminen, niiden käyttö sekä patoturvallisuudesta huolehtiminen. Alueelliset ympäristökeskukset vastaavat tulvantorjunnan suunnittelusta ja ennakkoon varautumisesta sekä toteuttavat suurimman osan tulvantorjuntatoimenpiteistä. Kun tulvantorjunta muuttuu operatiiviseksi pelastustoiminnaksi, johtovastuu siirtyy niiltä osin pelastusviranomaisille.

4.5.7.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tavoitteena on toiminnan suunnittelu siten, että onnettomuustilanteessa kaikkia resursseja hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti ja samalla pidetään yllä valmiutta muihin kiireellisiin onnettomuustilanteisiin.

Tulvariskien hallintaa ohjaa direktiivi tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta. Sen mukaisesti on nimetty alueet, joilla tulvista voi aiheutua merkittävää vahinkoa. Näille tulvariskialueille laaditaan tulvakartat ja suunnitelmat tulvariskien hallitsemiseksi.

4.5.7.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Laaditaan pelastuslaitoksen tulvantorjuntasuunnitelma yhdessä alueellisen ympäristökeskuksen kanssa, missä käytetään hyväksi ympäristökeskuksen alueelle laatimia tulvakarttoja ja patoturvatieotteita. Suunnitelma päivitetään määräajoin.

Tulvantorjuntaan tarkoitettu kalusto sijaitsee alueen eri paloasemille ja mahdollisiin tilanteisiin varaudutaan seuraamalla ympäristöviranomaisen tiedotteita.

Pelastuslaitoksen tulvantorjuntasuunnitelmassa hyväksytyt hankkeet toteutetaan sisällyttämällä ne investointisuunnitelmaan ja talousarvioon (kalusto ja koulutus).

5. Pelastuslaitoksen varautuminen, kuntien varautumisen tukeminen ja väestönsuojelun johtaminen

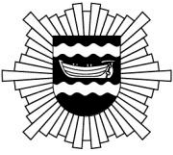
Pelastuslaitoksen varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavia asiakirjoja ovat Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (2010), valtioneuvoston periaatepäätös kokonaisturvallisuudesta (12/2012), valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (8/2016), valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko (7/2016), Suomen kansallinen riskiarvio 2015 (SM:n julkaisu 3/2016) sekä SM:n ohje Valmiussuunnittelu pelastuslaitoksissa (SM:n julkaisu 26/2007). Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa, sisäisen turvallisuuden ja ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa sekä kansallisessa riskiarviossa on kuvattu ne uhkamallit, joita hyödynnetään yhteiskunnan varautumisen yleisenä perusteena.

Pelastuslaitoksen varautuminen eri turvallisuustilanteisiin perustuu häiriötilanteiden varalle toteutettavaan varautumiseen ja siihen liittyvään suunnitteluun. Tällä tarkoitetaan sitä, että toimintamalleissa ja organisoinnissa tukeudutaan häiriötilanteiden ja esim. suuronnettomuuksien varalle luotuihin valmisteluihin, niin pitkään kuin mahdollista. Häiriötilanteiden varalle tehtävän suunnittelun lisäksi varaudutaan myös siihen, että poikkeusoloissa organisointi tai häiriötilanteiden mukainen toiminta eivät esim. viestijärjestelmien häiriöiden tai muun syyn vuoksi ole mahdollista. Tällöin organisoinnissa varaudutaan aluevastuuperiaatteen mukaiseen toimintaan.

Pelastuslaitos tukee alueensa kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua sekä osallistuu aluehallintotason yhteistyöhön alueellisessa valmiuksien kehittämisessä. Pelastustoimialueen kunnat ovat pelastuslaitokselle tärkeitä yhteistoimintakumppaneita erilaisissa häiriötilanteissa. Tämän vuoksi osana kuntayhteistoimintaa on luotu valmiudet ja yhteydet kuntien johtokeskusten ja pelastuslaitoksen tilannekeskuksen sekä johtokeskuksen välille. Yhteydet kuntien johtokeskuksiin on mahdollista avata tilanteen niin vaatiessa tilannekeskuksesta, pelastustoimen johtokeskuksesta, sekä pelastustoimen poikkeusolojen johtokeskuksesta.

5.1 Kuntien varautumisen ja valmiussuunnittelun tukeminen

Pelastuslaitos tukee asiantuntijana alueensa kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua. Tukeminen toteutetaan kuntien tarpeiden mukaisesti, järjestämällä mm. suunnittelukokouksia ja työseminaareja kuntien varautumisen ja valmiussuunnittelun kehittämiseksi. Lisäksi kuntia tuetaan mm. niiden sisäisissä harjoituksissa, kriisijohtamiskoulutuksissa ja muissa kohdennetuissa koulutustilaisuuksissa. Varautumisen ja valmiussuunnittelun tuen tavoitteet määritellään vuosittain, kuntien tarpeiden mukaisesti. Kunnat ovat nimenneet säännöllistä yhteydenpitoa varten varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteyshenkilöt.

Pelastuslaitos on nimennyt kunkin kunnan johtokeskukseen 1-2 henkilöä toimimaan pelastuslaitoksen yhteyshenkilönä, avustamaan tilannekuvan luomisessa ja ylläpitämisessä sekä tukemaan kunnan johtoryhmän työskentelyä suuronnettomuus- ja häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

Kuntien varautumisen tukeminen ja sen myötä luodut yhteistoimintajärjestelyt tukevat osaltaan myös pelastuslaitoksen toimintaa ja pelastustoimialueen yleistä resilienssiä. Erilaisten häiriötilanteiden varalle on luotu yhteistoimintajärjestelyjä, joiden myötä pelastuslaitoksen tilannekeskus ja johtokeskus ovat tilanteen niin vaatiessa yhteydessä kuntien johtokeskuksiin tai vastaaviin, välittäen kunnille tietoa alueen turvallisuustilanteen äkillisistä muutoksista ja tilanteisiin liittyvää tilannekuvaa sekä -tietoja. Tämä yhteydenpito edesauttaa tilanteen hallinnan edellyttämää yhteistoimintaa.

5.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitos tukee kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua kuntien tarpeiden mukaisesti. Pelastuslaitoksen tavoitteena kuntien varautumisen tukemisessa on, että alueen kunnat kykenevät:

- tunnistamaan varautumisen tarpeen
- havaitsemaan toimintaansa ja kuntalaisten turvallisuuteen sekä hyvinvointiin liittyviä riskejä ja uhkamallit
- tunnistamaan reagointitarpeensa ja reagoimaan tarkoituksenmukaisesti toimenpiteitä edellyttävissä tilanteissa sekä
- kehittämään oma-aloitteisesti varautumistaan.

Pelastuslaitos ylläpitää ja kehittää omasta henkilöstöstään nimettyjen ja kuntien johtokeskuksiin sijoitettavien yhteyshenkilöiden osaamista. Yhteyshenkilötoimintaa kehitetään mm. tehostamalla tiedonvälitystä sekä osallistamalla yhteyshenkilöitä kuntien valmiussuunnittelun johtoryhmien kokouksiin ja harjoituksiin.

Pelastuslaitoksella on voimakas tahtotila ylläpitää ja kehittää edelleen luotuja ja toimivia varautumiseen liittyviä yhteistoimintasuhteita kuntien suuntaan tulevan pelastustoimen uudistuksen aikana ja sen jälkeen. Mainittu uudistus muuttaa vähintäänkin varautumisen kannalta kuntien toimintaympäristöä entistä verkostomaisempaan suuntaan. Verkostomainen toimintaympäristö edellyttää yhteistoimintaa verkoston keskeisten toimijoiden välillä. Tämän vuoksi pyritään alueen kuntien välistä ja kuntien ja niiden keskeisten yhteistoimintakumppanien välistä yhteistoimintaa varautumisen toiminnoissa kehittämään entisestään.

5.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos tukee kuntien varautumista ja valmiussuunnittelua järjestämällä kuntien tarpeiden mukaisesti mm. suunnittelukokouksia ja työseminaareja kuntien valmiussuunnitelmien ja varautumiseen liittyvien muiden suunnitelmien ja kokonaisuuksien laatimiseksi, päivittämiseksi ja varautumistoiminnan kehittämiseksi.

Lisäksi kuntia tuetaan mm. niiden sisäisissä harjoituksissa, varautumiseen ja kriisijohtamiseen liittyvissä koulutuksissa ja muissa kohdennetuissa koulutustilaisuuksissa. Kuntien varautumisen tukemisen tavoitteet määritellään vuosittain kuntien tarpeiden mukaisesti.

Pelastuslaitoksesta kuntien johtokeskuksiin nimetyt yhteyshenkilöt osallistuvat osaamisensa ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi kuntien valmiussuunnittelun johtoryhmien tai vastaavien kokouksiin, harjoituksiin ja/ tai pelastuslaitoksen sisäiseen koulutukseen vähintään vuosittain.

Kuntien välistä yhteistoimintaa pyritään kehittämään esimerkiksi tukemalla ylikunnallisten varautumiseen liittyvien kehityshankkeiden käynnistämistä ja toteuttamista, sekä ylikunnallista harjoittelua.

5.2 Pelastuslaitoksen varautuminen ja valmiussuunnittelu

Pelastuslaitoksen jokainen tulosityksikkö suunnittelee ja vastaa toimintansa toteuttamisesta kaikissa turvallisuustilanteissa (normaaliolot, häiriötilanteet, poikkeusolot). Varautumistoimiston henkilöstö tukee pelastuslaitoksen varautumista ja valmiussuunnittelua asiantuntijana sekä koordinoimalla ja kokoamalla suunnittelua koskevat asiakirjat pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaksi.

5.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitoksella on ajantasainen ja toimintaa tukeva valmiussuunnitelma.

5.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Vakioidaan prosessi jossa pelastuslaitoksen eri tulosyksiköt ohjatusti laativat toimintaan liittyvät varautumis- ja valmiussuunnitelmat.

5.3 Varaukset

Poikkeusoloihin varautuminen edellyttää kunnilta ja pelastustoimelta henkilö-, tila-, ajoneuvo- ja materiaalivarausten tekemistä. Etukäteen tehtävillä varauksilla varmistetaan tarvittavien resurssien saatavuus poikkeusoloissa. Tarvittavien varausten määrittämisestä ja toteuttamisesta vastaa kukin organisaatio itsenäisesti, omiin tehtäviinsä ja tarpeisiinsa perustuen.

Pelastuslaitos tekee koottuja esityksiä kuntien henkilö-, tila- ja ajoneuvovarauksista varauksia hallinnoiville tahoille ja ilmoittaa varauksia tehneelle organisaatiolle päätöksistä, mikäli tästä on kunnan kanssa sovittu. Pelastuslaitos tarjoaa kunnille asiantuntija-apua varauksiin liittyen.

5.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Kunnilla ja pelastuslaitoksella on tehtynä ajantasaiset, tarkoituksenmukaiset ja poikkeusolojen aikaista toimintaa tukevat varaukset. Kunnat vastaavat organisaationsa varausten ajantasaisuudesta.

5.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos pyytää kunnilta tarvittavien varausten tarkistukset kahden vuoden välein ja tekee varausesitykset asianomaisille viranomaistahoille, mikäli tästä on kunnan kanssa sovittu. Pelastuslaitos tarjoaa kunnille asiantuntija-apua varauksiin liittyen.

Pelastuslaitoksen henkilö-, tila- ja ajoneuvovaraukset päivitetään kahden vuoden välein.

5.4 Väestön hälytysjärjestelmä

Pelastuslain 27 §:n mukaan alueen pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta järjestelmästä. Tätä tehtävää varten pelastuslaitos ylläpitää kiinteisiin väestöhälyttimiin perustuvaa

väestöhälytínjärjestelmää. Väestöhälytínjärjestelmää hyödynnetään väestön varoittamiseen sellaisissa onnettomuuksissa ja uhkatilanteissa, jotka edellyttävät väestön sisälle suojautumista. Tämän kaltaisia tilanteita voivat olla esim. vaarallisten aineiden onnettomuudet, tai suuret tulipalot, joista aiheutuu sankkaa savunmuodostusta. Sotilaalliseen toimintaan liittyvissä poikkeusoloissa väestöhälytínjärjestelmää hyödynnetään myös väestön varoittamisessa ja väestönsuojien suojaamisessa. Väestöhälytínjärjestelmää kyetään tarvittaessa hyödyntämään joko alueellisesti, paikallisesti tai yksittäistä hälytintä käyttämällä.

Kiinteinä väestöhälyttimiä käytetään taajaan asutuilla alueilla elektronisia hälyttimiä, joilla pystytään äänimerkin lisäksi välittämään puheviestejä. Kiinteiden hälyttimien lisäksi hyödynnetään harvaan asutuilla alueilla kiinteän järjestelmän katvealueilla ajoneuvoihin asennettavia hälyttimiä. Kiinteiden ja ajoneuvoasenteisten hälyttimien hankinnasta ja ylläpidosta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista vastaa pelastuslaitos.

5.4.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tavoitteena on, että Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueella väestöhälyttimien kuuluvuus kattaa 90 % I-riskialueiden ja 80 % II-riskialueiden väestöstä. Täydentävänä järjestelmänä hyödynnetään ajoneuvoihin asennettavia kaiutin- ja hälytínjärjestelmiä. Tavoitteiden toteutuminen edellyttää laaditun kehittämissuunnitelman mukaisesti kahden uuden hälyttimen hankintaa vuosittain.

Olemassa olevan väestöhälytínjärjestelmän kuntoa ja toimivuutta seurataan kuukausittain toteutettavien koehälytysten yhteydessä. Mikäli järjestelmässä tai yksittäisissä hälyttimissä havaitaan toimintahäiriöitä, toteutetaan tarvittavat korjaukset prioriteettijärjestyksessä ensimmäisenä. Muutoin huoltojen ja ylläpidon osalta noudatetaan laadittua huoltosuunnitelmaa.

5.4.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos ylläpitää ja päivittää suunnitelmaa väestöhälytínjärjestelmän kehittämisestä alueen riskianalyysin mukaisesti. Uusien hälyttimien hankinta ja olemassa olevien hälyttimien ylläpito toteutetaan kehittämissuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos vastaa myös järjestelmän ylläpidosta.

Kiinteän väestöhälytínjärjestelmän sekä liikuteltavien hälytínjärjestelmien hankintaan varataan talousarviossa vuosittain rahaa väestöhälytínjärjestelmän kehittämis- ja ylläpitosuunnitelman mukaisesti.

Väestöhälytínjärjestelmän toimivuutta testataan kuukausittaisilla koekäyttöillä.

5.5 Väestön suojautuminen ja väestönsuojelun johtaminen

Väestönsuojelun organisoinnissa pelastustoimen alue on jaettu kymmeneen vastuualueeseen, jotka on jaettu tarpeelliseen määrään suojelulohkoja ja tarvittaessa suojeluyksiköitä. Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää väestön suojaamiseen liittyvät evakuoiteja koskevat suunnitelmat yhteistyössä kuntien kanssa. Suojautumisen johtaminen tapahtuu yhteistyössä kuntien poikkeusolojen johtamisjärjestelmän kanssa.

Pelastuslaitoksen näkökulmasta väestönsuojelun johtaminen ja poikkeusolojen pelastustoiminnan johtaminen toteutetaan saman johtamisjärjestelmän puitteissa. Pelastuslaitos ylläpitää poikkeusolojen pelastustoiminnan johtokeskuksen tilat, henkilöstön, johtamisjärjestelmän sekä materiaalin. Kunnat vastaavat oman poikkeusolojen organisaationsa henkilöstöstä, varustamisesta ja perustamisesta sekä poikkeusolojen johtamisjärjestelmästä.

5.5.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitoksella ja kunnissa on ajantasaiset suojautumis- ja evakuointisuunnitelmat. Alueen kunnissa on väestönsuojelun johtamista varten tehty tarkoituksenmukainen ja kunnan poikkeusolojen aikaista toimintaa tukeva aluejako.

Kunnan johtokeskukset ovat perustamisvalmiudessa sekä lohkojen tai vastaavien aluejakoon perustuvien kokonaisuuksien johtopaikkoja varten on varattu tilat, henkilöstö on nimetty sekä perustaminen ja varustaminen on suunniteltu.

Pelastuslaitoksen poikkeusolojen johtokeskuksen tilat, henkilöstö, materiaali sekä johtamisjärjestelmä ovat perustamisvalmiudessa.

5.5.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää alueen väestön evakuointiin ja suojautumisen toteuttamiseen liittyvät suunnitelmat yhdessä kuntien kanssa.

Pelastuslaitos tukee asiantuntijana kuntien poikkeusolojen varalle toteuttamaa suunnittelua ja valmistelua.

Osana poikkeusoloihin varautumista ylläpidetään ja kehitetään poikkeusolojen pelastustoiminnan johtokeskuksen toiminta- ja johtamisvalmiutta sekä tähän liittyviä suunnitelmia ja henkilöstön osaamista.

6. Yhteistoiminta

6.1 Ensihoito ja ensivastetoiminta

Terveydenhuoltolaki (1326/2010) velvoittaa erikoissairaanhoidon järjestämisestä vastaavaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymää tekemään alueensa ensihoidon palvelutasosta päätöksen.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin ensihoidon palvelutasopäätökseen perustuen sairaanhoitoalueet ovat tehneet sopimuksia Keski-Uudenmaan alueella ensihoidon toteuttamisesta pelastuslaitoksen sekä yksityisten yritysten kanssa. Lisäksi HUS Hyvinkään sairaanhoitoalueella toimii kolme HUSin omaa ensihoidonyksikköä ja yksi kenttäjohtoyksikkö.

HUS-tasoinen ensihoidon palvelutasopäätös päivitetään vuosittain, viimeisin päivitys on tehty 20.1.2016 vuodelle 2016.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimus ensihoidossa HUS Hyvinkään sairaanhoitoalueen (6 ambulanssia) ja HYKS Peijaksen sairaanhoitoalueen (7 ambulanssia sekä lisäksi yksi kenttäjohtoyksikkö) kanssa. Sopimuksissa on myös sovittu pelastusyksiköiden (10) ensivastetoiminnasta. Lisäksi Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen kanssa on sovittu Pornaisten ensivasteesta sekä Pornaisten VPK:n osallistumisesta siihen.

Pelastuslaitoksella on päätoimisesti ensihoidossa käytössään n. 120 henkilöä sekä lisäksi valtaosalla palomiehistä on myös kelpoisuus perustason ensihoitoon, jota hyödynnetään. Ensihoitopalvelu käyttää noin 134 henkilötyövuotta palvelun toteuttamiseen.

Ensihoidossa ja pelastustoiminnassa hyödynnetään henkilöstön monipuolista osaamista sekä joustavaa käyttöä. Myös suuronnettomuusjohtamisessa sekä kaluston hankinnassa ja huollossa saadaan synergiahyötyjä.

Pelastuslaitos on varautunut tarvittaessa mm. poikkeusoloissa ja suuronnettomuuksissa laittamaan valmiuteen ylimääräisiä ambulansseja ja palomiehet pystyvät täydentämään ensihoidon äkillisiä sairauspoissaoloja.

Ensihoidon kenttäjohtajat (Peijas-L4) HYKS/Peijaksen sha:lla (Vantaa-Kerava) ovat pelastuslaitoksen palveluksessa ja he tuntevat pelastustoimen johtamiskäytännöt. Myös muun muassa kaluston hankinnasta ja huollosta, asemapaikoista, viestivälineistä, tietoliikenteestä, henkilöstöjohtamisesta ja hallintotoimista saadaan synergiahyötyjä ensihoidon ja pelastustoimen kesken.

6.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitos on edelleen uskottava ensihoitopalveluiden yhteistyökumppani. Pelastuslaitoksen ensihoidon tulee pystyä tarjoamaan palveluita ja reagoimaan terveydenhuollon tuleviin haasteisiin. Ensihoitopalvelun luonne ja tehtävämäärät tulevat kasvamaan mm. vanhempien ikäluokkien suhteellisen väestöosuuden kasvusta sekä väestön kokonaismäärästä johtuen.

Pelastuslaitoksen tulee pystyä tarjoamaan terveydenhuollolle määrällisesti ja laadullisesti sellaista palvelutasopäätöksiin perustuvaa palvelua, jota sairaanhoitopiiri tai maakunta tarvitsee. Tämä tarkoittaa henkilöstön osaamisen varmistamista sekä sen omaehtoista kouluttautumista, hyvää henkilöstöjohtamista sekä resursseja edellä mainittuihin. Samoin pelastuslaitoksen tulee pystyä osoittamaan taloudellisuutensa sekä läpinäkyvyytensä talouden hoidossa.

6.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Ensihoidon palvelutasopäätös on HUSin palvelutasopäätöksen mukainen ja noudattaa sen sekä pelastuslaitoksen ja järjestäjätahon (sairaanhoitopiiri/maakunta) ohjeistusta henkilöstön ja kaluston laadussa ja määrässä, hankinta-asioissa ym.

Ensihoidossa kiinnitetään huomiota suuronnettomuus- ja poikkeusolojenvalmiuden suunnitteluun ja ylläpitoon sekä koulutuksen/osaamisen tasoon. Ensihoidon henkilöstöresurssit vastaavat tämänhetkisen palvelun tarpeita, niitä tulee pystyä tarvittaessa tarkistamaan.

Pelastustoiminnan henkilöstö osallistuu ensihoitotoimintaan erikseen määritellyissä ensihoitoyksiköissä.

Ensihoidon ja ensivasteen työvuorokoulutusta järjestetään vähintään 6 kertaa vuodessa.

6.2 HEMS-toiminta (Helicopter Emergency Medical Services)

Lääkärihelikopteritoiminta alkoi Suomessa 1992 Medi-heli ry:n toimesta ja jo seuraavana vuonna Vantaan kaupungin pelastuslaitos antoi toimintaan neljä lentoavustajaa. Toiminta on osa ensihoitoa, jossa korkeariskisen hätätilapotilaan luokse lähetetään ensihoitolääkärijohtoinen ryhmä, joka toimii yhteistyössä muiden ensihoidontoimijoiden kanssa.

Vastuu Suomen lääkihelikopteritoiminnan järjestämisestä on yliopistosairaanhoitopiirien omistamalla hallinnointiyksiköllä FinnHEMS Oy:llä. Sen tehtäviin kuuluu mm. helikopteritoimijoiden kilpailuttaminen, tukikohdat, maayksikkö sekä HEMS-toiminnan laatustandardit (2017).

Vantaan tukikohdan, FinnHEMS 10, lento-operaattorina toimii Skärgårdshavets Helikoptertjänst Ab, jonka kanssa pelastuslaitos on tehnyt yhteistyösopimuksen HEMS-pelastajista. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri vastaa yksikön lääketieteellisestä toiminnasta, lääkäreistä ja lääkintävälineistä.

HEMS-pelastaja toimii helikopterissa ei-lentävänä perämiehenä. Häntä koskevat useat ilmailumääräykset sekä ilmailuviranomaisen hyväksymät lento-operaattorin käsikirjat. Ohjaamomiehistöön jäsenenä häntä koskevat myös ilmailutyö- ja lepoajat. Potilastyössä HEMS-pelastaja toimii ensihoitolääkärin työparina. HEMS-pelastajan työajasta kuluu vuodessa erilaisiin koulutuksiin yli yhden kuukauden työaika.

Lento-operaattori korvaa täysimääräisesti kulut pelastuslaitokselle, jotka muodostuvat HEMS-pelastajista.

6.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

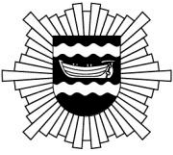
Pelastuslaitoksella ja lento-operaattorilla on voimassa oleva sopimus HEMS-pelastajista ja toimintaa tullaan jatkamaan sen pohjalta nykyisellä tasolla. FinnHEMS laatustandardit tulevat voimaan 2017, niissä määritellään HEMS-pelastajia koskevia vaatimuksia, tehtäviä ja koulutuksia. Pelastuslaitoksen HEMS-yksikkö tulee toimimaan niin, että laatustandardit täyttyvät.

6.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

HEMS-yksikössä toimii päätoimisesti 1 Vanhempi HEMS-pelastaja ja 5 HEMS-pelastajaa sekä reservinä paloasemalla on 1 täysin koulutettu HEMS-pelastaja.

6.3 Yhteistoiminta pelastustoimen tehtävissä

Pelastuslain 42 §:n (379/2011) mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen

turvallisuussuunnittelutyöhön. Edellisen palvelutasopäätöskauden aikana keskeisiä yhteistoimintatahoja ovat olleet

- kuntien rakennusvalvonta- ja kaavoitusviranomaiset,
- kuntien eri virastot
- ympäristökeskukset,
- poliisi,
- kuntien sekä yksityisen sektorin sosiaali- ja terveystoimen toimijat
- kuntien varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen toimijat
- tapahtumatuottajat
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
- muut pelastuslaitokset

Keskeisenä toimintatavoitteena on ollut lähiyhteistyön ylläpitäminen ja toimintatapojen yhdenmukaistaminen sekä onnettomuuksien ehkäisyn yhteistyö kulloisessakin toimialasektorissa. Kolmannen sektorin kanssa tehty yhteistyö on ollut vähäistä.

Pelastuslain 43 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä ja niistä tehtävien johtopäätösten perusteella ryhtyä osaltaan toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja niihin varautumiseksi sekä tarvittaessa tehdä esityksiä muille viranomaisille ja tahoille. Onnettomuusuhkien tilastollinen seuranta johtopäätöksineen on palvelutasopäätöskauden aikana rajoittunut pitkälti onnettomuuksien määrälliseen seurantaan. Onnettomuuksien syitä ja seurauksia on punnittu tarkemmin pelastuslaitoksen riskianalyyseissa.

Pelastuslain 44 §:n ja 45 §:n mukaan pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa ja laatia yhteistyössä tarpeelliset pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastustoiminnan lisäksi myös muiden tehtävien hoitamisesta voidaan sopia pelastuslaitosten kesken. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on naapuripelastuslaitosten (Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen) kanssa yhteistoimintasopimukset pelastustoiminnasta. Helsingin, Länsi-Uudenmaan, Itä-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitosten HIKLU-yhteistyö käsittää kaikki muutkin pelastuslaitoksen toiminnot pelastustoiminnan lisäksi. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos osallistuu lisäksi aktiivisesti pelastustoimen valtakunnallisen verkoston toimintaan. Verkoston tavoitteena on yhdenmukaistaa maan kaikkien 22 pelastuslaitoksen toimintaa. Verkoston toiminta jakautuu neljään palvelualueeseen, jotka ovat onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta, ensihoito sekä tukipalvelut. Pelastuslaitos on nimennyt edustajan kullekin palvelualueelle.

Pelastuslain 46 §:n mukaisesti pelastuslaitos vastaa onnettomuuksien varalta tehtävien suunnitelmien yhteensovittamisesta pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten ja muiden

toimijoiden kanssa. Yhteistoimintaa harjoitetaan kaikkien toimijoiden kanssa, mutta erityisesti tietyt erityiskohteet ja -toiminnot ovat yhteistoiminnan piirissä. Näitä ovat mm. ilma-, rautatie- ja tieliikenne liikennepaikkoineen ja -väylineen. Yhteistyötä puolustusvoimien kanssa harjoitetaan yhteistoimintamuistion perusteella (henkilöpuhdistus, puhdistus, vaaralliset aineet, materiaali ja kalusto sekä henkilöstöresurssi).

6.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Yhteistoiminta pidetään vähintään nykyisellä tasolla. Pelastustoimen uudistuksen aiheuttaman muutosprosessin vaatima suunnitteluresurssi on turvattava.

6.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Palvelutasokauden aikana vahvistetaan olemassa olevia yhteistyösuhteita sellaiseen muotoon, jossa niiden toimivuus säilyy myös tulevilla uudistuksissa.

Varaudutaan lisäämään päällystötason suunnitteluresurssia pelastustoimen uudistuksen aiheuttaman muutosprosessin johdosta.

6.4 Kansainvälinen toiminta

Pelastuslain 38 §:n mukaan sen lisäksi, mitä valtioiden välillä on sovittu, sisäasiainministeriö voi Euroopan unionin, toisen valtion tai kansainvälisen järjestön esittämän pyynnön perusteella päättää pelastustoimeen kuuluvan avun antamisesta ulkomaille, milloin avun antaminen ihmisten, ympäristön tai omaisuuden turvaamiseksi on perusteltua. Samoin pelastustoimen on suunniteltava ja varauduttava vastaanottamaan kansainvälistä apua.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen henkilökuntaa on ollut mukana Kriisinhallintakeskuksen (CMC) kautta erilaisissa asiantuntijatehtävissä Euroopan siviilikriisinhallintamekanismissa (EUCP), sekä FinRescue Finlandin (FRF) toiminnassa

6.4.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitos osallistuu kansainvälisten tehtävien suunnittelutyöhön ja operaatioihin erikseen sovittavalla tavalla.

6.4.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Luodaan valmiudet, joilla pelastuslaitos on pyydetessä käytettävissä kansainvälisten tehtävien suunnittelutyöhön ja tarvittaessa osallistumaan operaatioihin.

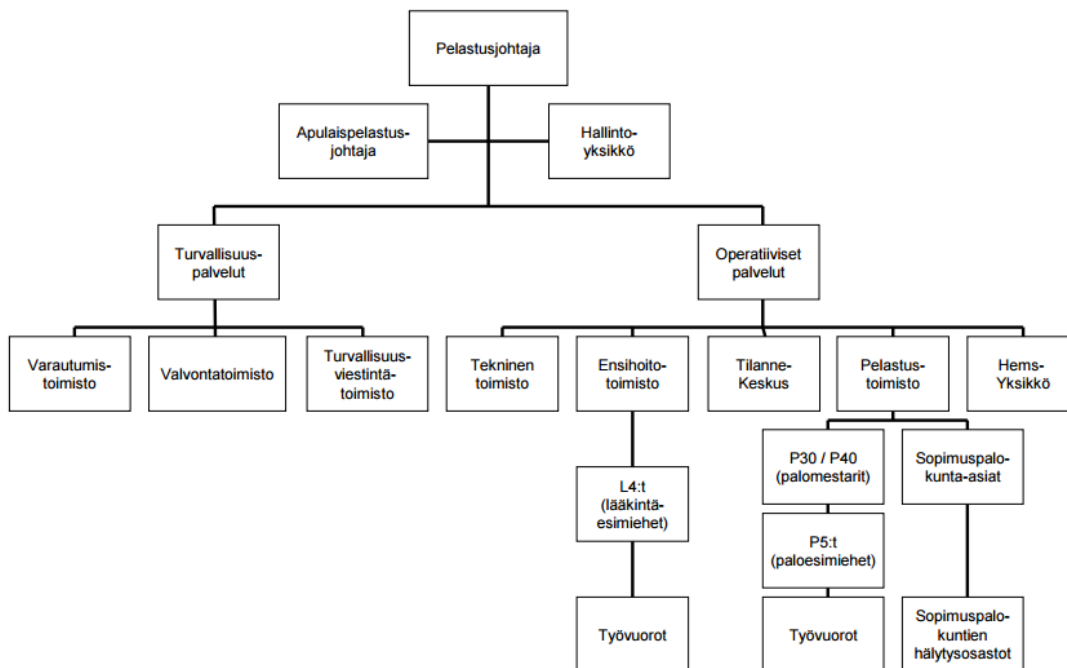

7. Resurssit

7.1 Organisaatio

Pelastuslain 25 § (379/2011) mukaan alueellisella pelastustoimella on tehtävien hoitamista varten pe-lastuslaitos. Kuntien välisellä yhteistoimintasopimuksella on perustettu Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos, joka on Vantaan kaupungin hallinnossa. Pelastuslaitoksella on johtokunta, jonka tehtävät on määritelty yhteistoimintasopimuksessa sekä johtosäännössä (Vantaan kaupunginvaltuusto 17.11.2008). Johtosääntö muuttuu kevään aikana hallintosäännöksi, jossa yhtenä osiona on pelastuslaitoksen säännöt: Johtosäännön mukaan pelastuslaitosta johtaa johtokunnan alaisuudessa pelastusjohtaja. Pelastuslaitoksen muusta organisaatiosta ja tehtävijaosta on päätetty pelastusjohtajan hyväksymällä toimintasäännöllä.

Pelastuslaitoksen organisaatio on muotoutunut kymmenen toimintavuoden aikana joustavaksi ns. linjaorganisaatioksi. Lainsäädännön vaatima pelastuslaitos sisältää pelastustoimen lisäksi ensihoidon, HEMS-yksikön ja sopimuspalokunnat. Organisaatio on kevyt ja esimerkiksi pelkästään hallintohenkilökuntaa ei ole yhtään henkilöä. Tämä aiheuttaa haasteen laadukkaalle asiakirja ja taloushallinnolle. Osan toiminnoista tekee isäntäkunta Vantaan kaupunki.

Pelastuslaitoksen organisaatio. Tilanne 1.1.2017.

Pelastuslaitosta johtaa pelastusjohtaja. Tehtävät on jaettu toimintasäännössä pelastuslaitoksen eri tulosityksiköille, joita ovat *turvallisuuspalvelut, operatiiviset palvelut ja hallintoyksikkö*.

Turvallisuuspalvelut -tulosityksikkö vastaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueen onnettomuuksien ehkäisytoiminnasta, turvallisuusviestinnästä, väestönsuojelujärjestelyihin ja väestönsuojeluun varautumisesta, pelastuslaitoksen valmius- ja varautumissuunnittelun koordinoinnista ja kuntien valmiussuunnittelun tukemisesta sekä riskianalyyseistä. Turvallisuuspalvelut tuotetaan kolmessa toimistossa, joita ovat *varautumistoimisto, valvontatoimisto ja turvallisuusviestintätoimisto*.

Operatiiviset palvelut -tulosityksikkö vastaa Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueella ensihoito- ja pelastustoiminnan valmiuden ylläpidosta sekä ensihoito- ja pelastustoiminnasta ja niiden kehittämisestä. Lisäksi tulosityksikkö vastaa tilannekeskuksen valmiuden ylläpidosta, operatiivista toimintaa tukevien teknisten palveluiden tuottamisesta, toimitilojen ja toimitilapalveluiden hankinnasta ja HEMS-yksiköstä. Operatiiviset palvelut tuotetaan viidessä toimistossa, joita ovat *ensihoidotoimisto, pelastustoimisto, tekninen toimisto, tilannekeskus, HEMS-yksikkö*.

Hallintoyksikkö vastaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen hallintopalveluiden tuottamisesta. Näitä ovat henkilöstöhallinto ja henkilöstön kehittämisen koordinointi, taloushallinto, sisältäen talousarvioehdotuksen valmistelun, käyttösuunnitelman ja talouden raportoinnin ja tilinpäätöksen sekä yleishallinto. Osa palveluista ostetaan Vantaan kaupungilta.

7.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Organisaatorakenne säilytetään pääosin ennallaan ja muutoksia siihen tehdään vain pakottavista toiminnallisista syistä. Tämän hetken päätöksen mukaan alueena on Uudenmaan maakunta. Tämä tarkoittaa neljän ison pelastuslaitoksen toiminnan yhdistämistä ja Uudenmaan pelastustoimessa on vuonna 2019 noin 1700 ammattilaista ja yli 2000 sopimuspalokuntalaista.

Pelastuslaitoksen organisaatiolla yhteistyössä kuntien, sopimuspalokuntien ja muiden viranomaisten sekä toimijoiden kanssa huolehditaan riskianalyyseissä esiintyvien riskien ja uhkien hallinnasta sekä toteutetaan palvelutasopäätöksessä kuvattu vähimmäispalvelutaso.

7.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Toiminta pidetään organisaatiossa vähintään vuoden 2016 tasolla ja tuleva pelastustoimen uudistus toteutetaan niin, ettei pelastuslaitoksen palvelutasossa tule notkaidusta.

7.2 Henkilöstö

Pelastuslaitoksella on käytössään henkilöstöä yhteensä 468 henkilötyövuotta. Henkilömäärä vaihtelee sijaistarpeen mukaisesti 430 henkilön ja 500 henkilön välillä.

Pelastuslaitoksessa työskentelee pelastusjohtajan lisäksi virka- ja työsopimussuhteisia henkilöitä, joilla on omat tehtävä- ja vastualueensa. Vastualueet on määritelty toimintasäännössä, virkamääräyksissä tai työsopimuksissa taikka muissa ohjeissa.

Pelastuslaitoksen kirjoilla oli 31.12.2016 yhteensä 472 viranhaltijaa ja työsopimussuhteista henkilöä, joista 422 oli vakinaisessa tehtävässä. Pelastuslaitoksen valmius operatiivisiin tehtäviin on ympärivuorokautista, joten poissaolijoiden tilalla valmiuteen käytetään sijaistyövoimaa.

Pelastuslaitoksen organisaatio jakaantuu tulosyksiköihin, joita ovat *turvallisuuspalvelut*, *operatiiviset palvelut* sekä *hallintoyksikkö*. *Turvallisuuspalvelut-tulosyksikössä* työskenteli vuoden 2016 lopussa 35 henkilöä. *Operatiiviset palvelut -tulosyksikössä* työskenteli vuoden 2016 lopussa ensihoitotoimistossa 120 henkilöä (joista 91 vakinaisia), pelastustoimistossa 287 henkilöä (joista 263 vakinaisia)¹, teknisessä toimistossa 10 henkilöä, tilannekeskuksessa ja viestihuollossa 10 henkilöä ja HEMS-yksikössä 6 henkilöä. *Hallintoyksikössä* työskenteli vuoden 2016 lopussa 4 henkilöä.

7.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Henkilöstömäärä pidetään sillä tasolla kuin palvelutasopäätöksen toteuttaminen vaatii. Henkilöstöä lisätään 5 henkilötyövuotta vuonna 2018 Luhtaanmäen paloaseman käyttöönotto huomioiden. Tämän lisäksi tarvitaan 5 henkilötyövuotta vuoden 2019 alusta Luhtaanmäen paloasemalla. Henkilöstö siirtyy vanhoina työntekijöinä uudelle maakunnalliselle pelastustoimelle 1.1.2019.

¹ Pelastustoimistossa pelastustoiminnan toimintavalmiuden välittömään ylläpitoon osallistuu 14 päällystö-, 36 alipäällystö- ja 223 miehistöviranhaltijaa, jotka ovat vuorotöissä. Valmiutta ylläpidetään tämän lisäksi sopimuspalokunnissa, joissa on noin 520 henkilöä sekä koko pelastuslaitoksen henkilöstö osallistuu tarvittaessa pelastustoimintaan tai sitä tukeviin tehtäviin.

7.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Henkilöstömäärä pidetään sillä tasolla kuin palvelutasopäätöksen toteuttaminen vaatii.

Henkilömäärää lisätään vuonna 2018 viisi henkilötyövuotta ja vuoden 2019 alusta viisi henkilötyövuotta, jotta Luhtaanmäen paloaseman käyttöönotto onnistuu.

Rakenteellisen paloturvallisuuden neuvonta- ja ohjauspalvelun resurssivajeen korjaamiseksi henkilömäärää lisätään 1 henkilötyövuodella.

Tämän hetken suunnitelmien mukaan Uudenmaan pelastuslaitos alkaa 1.1.2019.

7.3 Paloasemat

Pelastuslaitoksen toimialueella on yhdeksän välittömässä toimintavalmiudessa olevaa paloasemaa, kaksi valmiusasemaa (Klaukkala ja Ruskeasanta) ja kolme ambulanssiasemaa (Mittatie, Peijas ja Jokela). Paloasemat on vuokrattu pääosin toimialueen kunnilta, mutta mm. valmiusasemat ja yksi ambulanssiasemista on vuokrattu yksityisiltä tahoilta.

Alueen sopimuspalokunnilla on käytössään 27 paloasemaa. Sopimuspalokunnista viisi toimii yhteisasemalla pelastuslaitoksen yksikön kanssa.

Paloasemaverkon kehittämisestä on tehty useita selvityksiä vuodesta 2005 alkaen ja asemaverkkoa on kehitetty selvitysten viitoittamana. Uusin selvitys paloasemaverkon tuottamasta saavutettavuudesta nykytilanteesta ja arvio tilanteesta vuonna 2035 on tehty yhteistyössä Helsingin, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa. Sen avulla voidaan tarkastella paloasemien sijoittamistarvetta pitkällä aikavälillä ja sitä päivitetään palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

7.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Keravan ja Tuusulan paloasemat korvaava Kerava-Tuusula yhteispaloasema otetaan käyttöön vuonna 2017 ja Kivistön ja Klaukkalan alueen pelastustoiminnan toimintavalmiuden parantamisen vaatimat toimenpiteet toteutetaan Nurmijärven ja Vantaan yhteisellä Luhtaanmäen paloasemalla.

Vantaankosken paloaseman peruskorjaus toteutetaan vuoden 2017 aikana. Myyrmäen ambulanssiasema toteutetaan vuoden 2017 aikana.

7.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Asemaverkkoa kehitetään paloasemat 2035 –suunnitelman mukaisesti.

Keravan ja Tuusulan paloasemat korvaava Kerava-Tuusula yhteispaloasema valmistuu kesällä 2017.

Vantaankosken paloaseman peruskorjaus toteutetaan vuoden 2017 aikana.

Myyrmäen ambulanssiasema toteutetaan vuoden 2017 aikana.

Itä- Vantaalle perustetaan kärkiyksikkö, joka sijoitetaan Itä-Hakkilaan Mittatielle, yhdessä jo sieltä olevan ensihoidonyksikön kanssa. Hanke on Vantaan budjetissa vuodelle 2017.

Kivistön ja Klaukkalan alueen pelastustoiminnan toimintavalmiuden parantamisen vaatimat toimenpiteet toteutetaan Nurmijärven ja Vantaan yhteisellä Luhtaanmäen paloasemalla.

HIKLU-alueen suunnittelu yhteistyötä jatketaan.

7.4 Kalusto

Pelastuslaitoksen toiminnassaan tarvitsema kalusto hankitaan ja uusitaan johtokunnan hyväksymän investointisuunnitelman mukaisesti siten, ettei ajoneuvojen ikä ylitä palvelutasopäätöksessä hyväksyttyä enimmäisikää.

Pelastustoiminnassa tarvittavan ajoneuvokaluston ikääntyminen on onnistuttu pysäyttämään vuosina 2009-2016 tehdyillä investoinneilla. Kuitenkin investointien pienentäminen vuonna 2017 vaikeuttaa kaluston uudistamista. Pelastuslaitoksella on käytössään seuraavan taulukon mukainen, välittömässä lähtövalmiudessa oleva ajoneuvokalusto.

Ajoneuvo	Lukumäärä (kpl)	Keski-ikä vuonna 2016 (vuotta)
Sammutusauto	8	4
Varasammutusauto	2	5
Säiliöauto	5	4
Puomitikas	4	6
Raivausauto	2	9
Johtoauto	2	5
Varajohtoauto	2	11

Sopimuspalokunnilla on käytössään seuraavan taulukon mukainen ajoneuvokalusto.

Ajoneuvo	Lukumäärä (kpl)	Keski-ikä vuonna 2016 (vuotta)
Sammutusauto	27	14
Säiliöauto	7	16
Miehistöauto	17	8

Sopimuspalokuntien säiliöautojen keski-ikä on kääntynyt laskuun, mutta sammutusajoneuvojen ikääntymiseen pitää jatkossa kiinnittää erityistä huomiota. Sopimuspalokuntien sammutus- ja säiliöautokalustoa uusitaan siten, että ne ovat hyvässä toimintakunnossa ja enintään 20 vuotta vanhoja. Ajoneuvoja kierrätetään siten, että sopimuspalokunnilla on käytössään tehtäviinsä nähden mahdollisimman sovelias ajoneuvokalusto. Sopimuspalokuntien kalustohankinnoissa otetaan huomioon myös häiriötilanteiden ja poikkeusolojen valmiusvaatimusten edellyttämä kalusto.

7.4.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Tavoitteena on, että pelastuslaitoksella on käytössään riittävä ja toimiva kalusto. Kalustohankintoja ja -suunnittelua tehdään yhteistyössä muiden aluepelastuslaitosten kanssa.

Investointiohjelma laaditaan vuosittain viideksi vuodeksi siten, että vuonna 2015 saavutettu tavoitetaso säilytetään. Investoinneissa otetaan huomioon myös häiriö- ja poikkeusolojen valmiusvaatimusten edellyttämä kalusto.

7.4.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Ajoneuvokalustoa uusitaan siten, että

- Välittömässä valmiudessa olevien sammutusautojen käyttöaika on enintään 6 vuotta, jonka jälkeen autot siirretään vara-sammutusautoiksi tai sopimuspalokuntien käyttöön. Varasammutusautoina on kaksi täydellisesti varusteltua sammutusautoa.
- Pelastuslaitoksen säiliöautojen käyttöikä on enintään 10 vuotta, jonka jälkeen ne siirretään sopimuspalokuntien käyttöön.
- Raivausautot ovat enintään 12 vuotta vanhoja ja nostolava- tai puomitikasautot enintään 15 vuotta vanhoja.
- Miehistönkuljetus-, johto- ja tarkastusautot uusitaan 4 vuoden ikäisinä.
- Muun pelastustoiminnan edellyttämä ajoneuvo- ja irtokaluston laatu, määrä sekä uusimisen tarve määritellään erikseen tarkempia vuosittaisia suunnitelmia tehtäessä.

Johtokunnan hyväksymä investointiohjelma laaditaan vuosittain viideksi vuodeksi siten, että vuonna 2015 saavutettu tavoitetaso säilytetään. Investoinneissa otetaan huomioon myös häiriö- ja poikkeusolojen valmiusvaatimusten edellyttämä kalusto.

Yhteistoimintaa hankinnoissa kehitetään Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa

7.5 Tukitoiminnot

7.5.1 Kalusto- ja välinehuolto

Pelastuslaitos ylläpitää hälytysajoneuvojen ja kaluston huolto- ja korjaamopalveluja sekä varushuoltoa suojavaatteita varten. Paineilmalaittehuolto huoltaa savu- kemikaali- ja vesisukelluksessa käytettäviä paineilmalaitteet. Pelastuslaitoksen päivittäisiä hankintoja ja materiaalihallintoa varten pelastuslaitos ylläpitää logistiikkapalveluja.

7.5.1.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitoksen huolto- ja korjauspalvelut on järjestetty tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. Kaluston ja varusteiden huollot ja korjaukset toteutetaan laadukkaasti ja tehokkaasti.

7.5.1.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Pelastuslaitos ylläpitää huolto- ja korjauspalvelut nykyisellä tasolla, koska silloin pystytään osittain varmistamaan myös poikkeusolojen huoltotarve. Myös ajoneuvon, sen korirakenteen ja kaluston huolto onnistuu näin yhdellä huoltopaikalla.

7.5.2 Viestihuolto

Pelastuslaitoksella käytetään viranomaisverkkoja (VIRVE, PEIP/KIP) sekä kaupallisia verkkoja (3G/4G data- ja puheliikenne sekä tekstiviestit). Pelastus- ja ensihoitoasemilla on käytössä Vantaan kaupungin kiinteä verkkoyhteys. Lisäksi ensihoitoasemilla on käytössään HUS-verkko. Pääsääntöisesti pelastusasemilla ja sopimuspalokunnilla on myös erillinen 4G-reititin kenttäjohtojärjestelmän ylläpitoa varten.

7.5.2.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Pelastuslaitoksella on kaikissa olosuhteissa toimiva, käyttötarpeet täyttävä tietoliikenneverkko. Kriittiset järjestelmät on kahdennettu. Käytetyt tietoliikenneverkot ovat tietoturvallisia käyttöä. Tietoliikenneverkkojen tietoturvallisuuden osalta tavoitteena on saavuttaa perustason tietoturva ja joiltakin osin korotettu tietoturvaso.

7.5.2.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Tietoliikenneverkkojen toimintaa seurataan ja kriittiset järjestelmät kahdennetaan. Vanhenevat verkon päätelaitteet vaihdetaan ajallaan toimiviin. Pelastuslaitos huomioi tietoliikenneverkkoja koskevissa hankinnoissaan hajauttamisen, eli kaikkia palveluita ei oteta samalta operaattorilta.

7.5.3 Tilannekuva-, tieto- ja viestijärjestelmät

Pelastustoiminnan kenttäjohtamisjärjestelmä (PEKE) on käytössä pääsääntöisesti kaikissa alueen pelastusautoissa, ambulansseissa sekä johtoyksiköissä. Käytössä ovat myös valtakunnalliset tietojärjestelmät kuten PRONTO ja Jotke. Palotarkastustoiminnan tukena on myös riskienarviointijärjestelmä Tutor. Muut hallinnolliset tietojärjestelmät tuottaa Vantaan kaupunki. Tekstiviestien lähettämisen ja kuittauksen mahdollistava uusi sovellus otetaan

käyttöön vuonna 2017. Viestiliikennekalusto on ajan tasaista ja vanhoja laitteita on säännöllisesti korvattu uusilla. Tilannekuvaa pitää osaltaan yllä pelastuslaitoksen Tilannekeskus työkaluinaan muun muassa viranomaisverkko (VIRVE), PEKE ja muut kaupalliset sovellukset. Uusina järjestelminä ovat tulossa hätäkeskustietojärjestelmä ERICA, viranomaisten yhteinen kenttäjärjestelmä KEJO sekä pelastustoimen tietovaranto ja -järjestelmä Varanto. Pelastusasemilla (pl. sopimuspalokunnat) on varmennettu asemakuulutussyjärjestelmä.

7.5.3.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Operatiivinen viestijärjestelmä (VIRVE) ja GSM-puhelimet on varmennettu. Pelastuslaitos on aktiivisesti mukana tieto- ja viestijärjestelmien kehittämisessä myös valtakunnallisesti. Ohjelmistot ovat tietoturvallisia ja yksinkertaisia käyttää. Käyttäjät on koulutettu tieto- ja viestijärjestelmien käyttämiseen ja tietoturvaohjeistuksiin. Tilannekeskus välittää tehokkaasti tietoa pelastuslaitoksen sidosryhmille.

7.5.3.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Kaikissa tietojärjestelmissä otetaan huomioon viranomaisvaatimukset ja riittävä tietosuojan taso.

Vanhenevat järjestelmät uusitaan tarpeen mukaan. Pelastuslaitos huolehtii viesti- ja tietojärjestelmien ajantasaisuudesta.

Järjestettävissä sisäisissä koulutuksissa huomioidaan etänä osallistumisen mahdollisuus.

Valmistaudutaan tulevien järjestelmien (ERICA, KEJO, Varanto) käyttöönottoon.

7.5.4 Koulutusjärjestelmä

Osaamista ylläpidetään ja kehitetään kaikilla henkilöstötasoilla. Pelastuslaitoksen henkilöstöllä on mahdollisuus hyödyntää Vantaan kaupungin kouluttautumiseen liittyviä henkilöstöetuja sekä ulkoisissa koulutuksissa mm. Pelastusopistoa.

Sopimuspalokuntien perus- ja täydennyskoulutus on järjestetty ostopalveluina Uudenmaan pelastusliiton kautta sekä pelastuslaitoksen omilla koulutustilaisuuksilla. Henkilöstön osaamista seurataan ja varmennetaan. Koulutusta kohdennetaan tarpeen mukaisesti.

7.5.4.1 Tavoitteet tulevalle palvelutasopäätöskaudelle

Koulutusjärjestelmän tavoitteena on koota yhteen pelastuslaitoksen koulutustoimintaan liittyvät osatekijät ja muodostaa niistä yhtenäinen strategiaa palveleva koordinoitu kokonaisuus. Järjestelmän tulee ottaa huomioon urakehitys, soveltuvan työvoiman saatavuus ja eläköitymisen haasteet sekä palvelutuotannon ja toimintaympäristön muutokset.

Tulevien vuosien painopiste on työurien kehittämisessä valtakunnallisen valmistelun mukaisesti. Organisaation velvoitteena on työurien kehittämisen näkökulmasta luoda sekä fyysisen ja psyykkisen toimintakyvyn että osaamisenhallinnan järjestelmät. Toisena velvoitteena on luoda työaika, palkkausta ja osaamisen kehittämistä tukevat mekanismit, jotka myös edesauttavat työurien toteuttamista.

7.5.4.2 Päätös palvelutasosta 2017-2020

Osaamisen kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi laaditaan vuosittaiset koulutussuunnitelmat. Koulutustapahtumia tilastoidaan ja niihin osallistumista seurataan. Kehityskeskusteluissa kartoitetaan mm. henkilöstön osaamistasoa.

Pelastuslaitos järjestää ja tukee henkilöstön koulutusta ja kouluttamista eri keinoin. Koulutuksissa huomioidaan myös toimintakyvyn ylläpitäminen poikkeusoloissa. Sisältöä kohdennetaan toimintaympäristön muutosten mukaisesti.

Päivitetään henkilöstösuunnitelma vastaamaan valtakunnallisia työurien kehittämishankkeita huomioiden alueelliset kehittämistarpeet sekä työaika, palkkaus ja osaaminen.

Pelastuslaitoksen henkilöstön suorituskykyarviointia tehdään palvelutasokaudella yhdessä Uudenmaan alueen pelastuslaitosten kanssa.

Pelastushenkilöstön työkykyisyyttä ylläpidetään ja kehitetään ottamalla käyttöön valtakunnallisen pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämisestä annetun ohjeen mukainen toimintamalli.

8. Kehittämissuunnitelma

Palvelutasopäätöksellä turvataan ensisijaisesti nykyinen vuoden 2016 tasolla oleva vähimmäispalvelutaso.

Yhtenä keskeisistä kehittämistavoitteista palvelutasopäätöskaudella on riskianalyysin sisällön kehittäminen, riskianalyysiprosessin uudistaminen ja riskianalyysin vahvistaminen toiminnan suunnittelun pohjana. Riskianalyysiprosessia kehitetään suuntaan, jossa se hyödyntää entistä laajemmin eri lähteistä ja pelastuslaitoksen toiminnoista saatavia tietoja ja kehittyy entistä voimakkaammin toiminnan tarpeista lähtien. Tavoitteena on vahvistaa prosessia, jossa toiminnassa havaittavat riskipiirteet tuodaan järjestelmällisesti osaksi riskianalyysia ja edelleen parantaa riskianalyysin reaaliaikaisuutta ja käytettävyyttä. Riskianalyysistä voidaan saada nykyistä tarkempi ja pelastuslaitoksen toimintaa paremmin ohjaava, kun siinä huomioidaan myös spatio-temporaalinen vaihtelu. Riskianalyysiprosessin uudistaminen vahvistaa palvelujen entistä tarkempaa riskiperusteista kohdentamista ja mahdollistaa riskeihin vastaamisen entistä kohdennetummin menetelmin. Prosessin uudistamisessa huomioidaan normaaliolojen riskianalyysin liittymäpinnat häiriötilanteiden ja poikkeusolojen uhkatarkasteluihin, joita osana prosessia tulee edelleen syventää ja tarkentaa paremmin Keski-Uudenmaan pelastustoimialueelle kohdennetuiksi.

Riskianalyysin pohjalta tunnistettuihin uhkiin pyritään vastaamaan optimoidusti hyödyntämällä laajasti pelastuslaitoksen palveluvalikoimassa olevia erilaisia riskienhallintakeinoja. Palvelutasopäätöskauden aikana pyritään luomaan menettelyt ja suunnitellaan tarkoituksenmukaiset toimenpiteet, joilla tunnistettuihin riskeihin pystytään vastaamaan entistä monipuolisemmin erilaisia riskienhallintakeinojen kombinaatioita käyttäen. Tarvittaessa luodaan uusia menettelyjä ja toimintatapoja, joilla riskeihin pystytään vastaamaan entistä kohdennetummin. Ensimmäisessä vaiheessa alueita, joilla pelastustoimen yksiköiden saavutettavuusaika on asetettua tavoitetta pidempi, analysoidaan tarkemmin ja suunnitellaan alueille tarkoituksenmukaisia kompensoivia toimenpiteitä.

Palvelutasopäätöskaudella vahvistetaan pelastuslaitoksen valmiuksia seurata toiminnan tuloksia entistä tarkemmin, tavoitteena varmistaa, että toiminnan suunnittelu pohjautuu entistäkin vahvemmin järjestelmälliseen tietojen keruuseen ja analysoituun tietoon. Tässä yhteydessä huolehditaan myös siitä, että uusin tutkimustieto toiminnan vaikuttavuuden arvioinnista tulee riittävällä tavalla huomioiduksi tulosten seurantajärjestelmää kehitettäessä.

Pelastuslaitos seuraa aktiivisesti toimialueen maantieteellisten osien kehittymistä ja arvioi sen vaikutusta myös tarvittavaan pelastustoiminnan toimintavalmiuteen. Palvelutasopäätöskauden aikana avataan Keravan ja Tuusulan paloasemat korvaava Kerava-Tuusula yhteispaloasema sekä toteutetaan Myyrmäen ambulanssiasema. Tämän lisäksi Vantaalle Itä-Hakkilaan sijoitetaan

kärkiyksikkö sekä Kivistön ja Klaukkalan pelastustoiminnan valmiuden vaativat toimenpiteet toteutetaan Nurmijärven ja Vantaan yhteisellä Luhtaanmäen paloasemalla. Edellä mainitut muutokset aiheuttavat tarpeen lisätä pelastustoiminnan henkilömäärää 5 htv:llä vuonna 2018 ja 5 htv:llä vuonna 2019. Henkilöstölisäyksestä aiheutuvat kustannukset ovat vuonna 2018 noin 300 000 € sekä vuosille 2019-2020 noin 600 000 € vuosittain. Paloaseman rakentamiskustannuksiksi on arvioitu noin 7-9 milj.€. Pelastustoimen osalta käyttökustannukset ovat noin 2 milj.€ vuosittain. Toimintavalmiuden kehittymistä seurataan sekä pelastuslaitostasolla että laajemmalla perspektiivillä yhteistyössä naapuripelastuslaitosten kanssa. Uudenmaan neljä pelastuslaitosta laativat yhteistyössä paloasemaverkon tuottamaa saavutettavuutta vuoteen 2035 arvioivan selvityksen, jonka tavoitteena on ohjata tulevien paloasemien rakentamista siten, että pelastustoimen toimintavalmius olisi mahdollisimman kattava nykyisistä pelastuslaitoksen rajoista huolimatta. Tämän selvityksen toimenpide-ehdotusten toteuttaminen vaatii lisää yhteistä suunnittelua, yhteistyötä sekä taloudellisia resursseja paloasemaverkon saavutettavuuden parantamiseksi.

Palvelutasopäätöksäudella suunnitellaan entistä kohdennetumpia, riskiperusteisesti suunniteltuja onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä. Eri viestintäkanavien, kuten sosiaalisen median ja pelastuslaitoksen verkkosivujen hyödyntämistä kehitetään. Rakennusten käytönaikaista turvallisuutta pyritään parantamaan tuottamalla paloturvallisuuden asiantuntijapalvelua jo rakennusten suunnittelu- ja rakennusvaiheissa. Ennakoivilla toimenpiteillä pystytään varmistamaan tehokkaasti myös pelastustoiminnan edellytykset ja riittävät henkilöturvallisuutta turvaavat ratkaisut. Keski-Uudenmaan pelastustoimialueen jatkuva väestönkasvu sekä laajentuva ja koko ajan monimutkaistuva rakentaminen on luonut resurssivajeen neuvonta- ja ohjauspalveluun. Vajeen korjaamiseksi ehdotetaan 1 htv:n lisäystä onnettomuuksien ehkäisyn resursseihin. Henkilöstölisäyksestä aiheutuva kustannus on noin 60 000 € vuosittain.

Pelastustoimen strategian 2025 mukaisesti pelastuslaitos pyrkii olemaan siviilivalmiuden vahva yhteensovittaja ja luotettu yhteistyökumppani. Pelastuslaitos pyrkii vahvistamaan koordinoivaa rooliaan esim. suuronnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautumisessa sekä tukitoimia tehostamalla toimimaan entistäkin aktiivisempänä yhteistyökumppanina esimerkiksi kuntien kanssa. Resurssien salliessa pelastuslaitos pyrkii tarjoamaan yhteistyökumppaneilleen laajemminkin kokonaisvaltaista riskienhallintaan liittyvää asiantuntijapalvelua.

Palvelutasopäätöksäuden kahden ensimmäisen vuoden aikana on tarkoitus toteuttaa pelastustoimen uudistus niitä osin, jossa nykyisten kunnallisten 22 pelastuslaitoksen toiminta siirretään 18 maakunnallisen pelastuslaitoksen toiminnaksi. Erityisesti tämä muutos koskee Uuttamaata, jonka alueella toimivat neljä pelastuslaitosta muodostavat yhden maakunnallisen pelastuslaitoksen 1.1.2019 alkaen. Uudellamaalla hallinnollinen muutos on merkittävä ja aikataulu erityisen tiukka, joten jos uudistus on tarkoitus toteuttaa annetussa aikataulussa, niin suuri osa pelastuslaitoksen hallinto- ja tukipalveluiden henkilöstön työpanoksesta kohdentuu pelastustoimen uudistuksen valmisteluun. Jotta pelastuslaitos kykenisi ylläpitämään riittävän

hallinnon ja tukipalveluiden palvelutason myös pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon ajan, tulee tähän osoittaa henkilöresursseja palvelutasopäätöskaudelle 2017 - 2020.

